

အပြောလျှော့ပြီး အလုပ်ပိုလုပ်ပါ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများ ကာကွယ်ခြင်းနှင့်
လူမှုအဝန်းအဝိုင်းကျဉ်းမြောင်းလာခြင်း အခင်းအကျင်းတွင်
မြန်မာနိုင်ငံလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်၏ စွမ်းဆောင်ရည်အား သုံးသပ်ခြင်း

အပြောလျှော့ပြီး အလုပ်ပိုလုပ်ပါ

ယခုအစီရင်ခံစာသည် အာရှဒေသ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များ အပေါ်သုံးသပ်တင်ပြထားသည့် အာရှဒေသ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများဆိုင်ရာ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ ကွန်ရက် (Asian NGO Network on National Human Rights Institutions - ANNI) ၏ ၂၀၁၉ ခုနှစ် အစီရင်ခံစာမှ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်သောအခန်းဖြစ်သည်။

ANNI ကို ၂၀၀၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းသည် အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများ ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို လုပ်ဆောင်နေသော အာရှဒေသ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက် မြှင့်တင်နေသည့်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကွန်ရက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ANNI တွင် အာရှဒေသ တစ်ပိုင်းရှိ နိုင်ငံများမှ အဖွဲ့အစည်းများ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ပါဝင်ပြီး ယခုလက်ရှိ နိုင်ငံ သို့မဟုတ် ဒေသပေါင်း ၂၁ ခုမှ အဖွဲ့ဝင် အဖွဲ့အစည်း ၃၀ ကျော် ရှိပါသည်။ ANNI သည် အာရှဒေသ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများ လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် မြှင့်တင်ခြင်းတို့ကို ပိုမိုထိရောက်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်စေရန်အတွက် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်မှုနှင့် လည်ပတ်မှုတို့ အားကောင်းလာစေရန် အားပေးမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် ပါရှိအခြေခံမှုများနှင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများ မဟာမိတ်အဖွဲ့ - အရည်အသွေး သတ်မှတ်ရေး ဆပ်ကော်မတီ (Global Alliance of National Human Rights Institution Sub - Committee on Accreditation - GANHRI-SCA) ၏ အထွေထွေသုံးသပ်လေ့လာချက်များ အပါအဝင် နိုင်ငံတကာစံချိန် စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိရှိ လိုက်နာ ဆောင်ရွက်လာစေရန် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများ လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့ကို အဓိကထား လုပ်ဆောင်ပါသည်။

✉ info@forum-asia.org

🌐 www.forum-asia.org

၂၀၁၉ ခုနှစ် ANNI အစီရင်ခံစာ၏ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍကို ထုတ်ဝေနိုင်ရန်အတွက်ရက်ရောစွာဖြင့် ကူညီထောက်ပံ့ပေးသော Civil Rights Defenders ကို ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါသည်။

ထပ်မံသိရှိလိုပါက ဆက်သွယ်ရန်

Progressive Voice

🌐 www.progressivevoicemyanmar.org

✉ info@progressive-voice.org

အပြောလျှော့ပြီး အလုပ်ပိုလုပ်ပါ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများ ကာကွယ်ခြင်းနှင့်
လူမှုအဝန်းအဝိုင်းကျဉ်းမြောင်းလာခြင်း အခင်းအကျင်းတွင်
မြန်မာနိုင်ငံလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်၏ စွမ်းဆောင်ရည်အား သုံးသပ်ခြင်း

ဤအစီရင်ခံစာကို ရေးသားထုတ်ဝေသူများမှာ -

- (၁) ကချင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး-ထိုင်းနိုင်ငံ (KWAT)
- (၂) ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (KHRG)
- (၃) ကရင်နီလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (KnHRG)
- (၄) စစ်မှန်သော ပြည်သူ့ကျေးကျွန်အဖွဲ့ (GPS)
- (၅) တအာင်းအမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်း(TWO)
- (၆) ဒီမိုကရေစီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုကော်မတီ (ACDD)
- (၇) မျိုးဆက်လှိုင်း (GW)
- (၈) မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးဖောင်ဒေးရှင်း (HURFOM)
- (၉) မြန်မာ့အရေးလေ့လာသူများအဖွဲ့ (BM)
- (၁၀) ရန်ကုန်စောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့ (Yagon Watch)
- (၁၁) ရှေ့ပြေးအသံအဖွဲ့ (PV)
- (၁၂) လောကအလင်း (Loka Ahlinn)
- (၁၃) လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်မြှင့်တင်သူများအဖွဲ့ (HRDP)
- (၁၄) လူ့အခွင့်အရေး ပညာပေးသူများကွန်ရက် (HREN)
- (၁၅) အနာဂတ်အလင်းတန်းဆုံမှတ် (FLC)
- (၁၆) အသံ - လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့
- (၁၇) Metta Campaign – Mandalay
- (၁၈) Myanmar People Alliance (Shan State)
- (၁၉) Synergy (Social Harmony Organization)
- (၂၀) The Seagull

မာတိကာ

အတိုကောက်ပေါ်ပာရများ	က
နိဒါန်း	၁
ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်	၁
လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် အားပေးမြှင့်တင်ခြင်းတွင် MNHRC ၏ စွမ်းဆောင်မှု	၇
မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီအခန်းအပိုင်း ကျဉ်းမြောင်းလာခြင်း	၁၁
ဒီမိုကရေစီနောက်ပြန်လှည့်ခြင်းနှင့် အရပ်ဘက်အခန်းအပိုင်း ကျဉ်းကျုံ့လာမှုတွင် MNHRC ၏ အခန်းကဏ္ဍ	၁၅
ရိုက်တာသတင်းထောက်များ	၁၅
လူငယ် ငြိမ်းချမ်းရေးလှုပ်ရှားမှု ဆန္ဒပြပွဲများ	၁၆
နိဂုံး	၁၇
အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ	၁၈
မြန်မာအစိုးရသို့	၁၈
လွှတ်တော်သို့	၁၉
မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်သို့	၂၀
နိုင်ငံတကာ အလှူရှင်အသိုင်းအဝိုင်းသို့	၂၁

အတိုကောက်ဝေါဟာရများ

ANNI	အာရှဒေသ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများဆိုင်ရာ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ ကွန်ရက်
APF	အာရှ-ပစိဖိတ် ဖိုရမ်
CSO	အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း
EAO	တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်း
GANHRI	ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများ မဟာမိတ်အဖွဲ့
GANHRI-SCA	ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများ မဟာမိတ်အဖွဲ့၏ အရည်အသွေး သတ်မှတ်ရေး ဆပ်ကော်မတီ
HRD	လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူ
ICESCR	စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ သဘောတူစာချုပ်
ICJ	အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေပညာရှင်များကော်မရှင်
IDP	ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ရသူ
IIFMM	မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာလွတ်လပ်သောနိုင်ငံတကာအချက်အလက်ရှာဖွေရေးမစ်ရှင်
KIA	ကချင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်
MNHRC	မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်
NGO	အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း
NHRI	အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာန
NLD	အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်
OHCHR	ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးရုံး
SCA	အရည်အသွေးသတ်မှတ်ရေး ဆပ်ကော်မတီ
UN	ကုလသမဂ္ဂ
UNDP	ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ်
UPR	ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေ ပုံမှန်သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲ

နိဒါန်း

ယခု အစီရင်ခံစာကို ကွင်းဆင်းသုတေသနနှင့် ရှိနှင့်ပြီးသား အချက်အလက်များ သုတေသန ပြုမှုတို့အပေါ် အခြေခံထားပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်ကာလ နှင့် အတူ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၏ အစောပိုင်း လအနည်းငယ် အတွင်း ဖြစ်ပွားသော အဓိက ဖြစ်ရပ်များကို လွှမ်းခြုံ ဖော်ပြထားပါသည်။ ကွင်းဆင်း သုတေသန ပြုလုပ်ရာတွင် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ် စောင့်ရှောက်သူ (Human Rights Defender - HRD) များအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် အရပ်ဘက် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအတွက် နေရာ ကျဉ်းမြောင်းလာနေခြင်း အကြောင်းရင်းကိစ္စရပ်များ အပေါ် အလေးထားလျက် ဦးဆောင်ရေးသားသူမှ မြန်မာနိုင်ငံရှိ HRD များနှင့် တွေ့ဆုံ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲ လေးကြိမ် တက်ရောက်ခဲ့ပြီး အမျိုးသားနှင့် အမျိုး သမီး HRD တချို့နှင့်လည်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား လူ့ အခွင့်အရေးကော်မရှင် (Myanmar National Human Rights Commission - MNHRC) အပေါ် ၎င်းတို့၏ ရှုထောင့်အမြင်များ၊ သဘောထားများ

ကို ယခုအစီရင်ခံစာနှင့် ၎င်း၏ အကြံပြု တိုက်တွန်း ချက်များတွင်လည်း သေချာစွာ ထည့်သွင်းဖော်ပြ ထားပါသည်။ ၎င်းတို့၏ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးအတွက် ယခု အစီရင်ခံစာတွင် ၎င်းတို့၏ အမည်များကို ဖော်ပြမထားပေ။ ရှိနှင့်ပြီးသား အချက်အလက်များ ကို သုတေသနပြုရာတွင် MNHRC ၏ သတင်း ထုတ်ပြန်ချက်များ၊ MNHRC ဖွဲ့စည်းခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ (ကော်မရှင်ဥပဒေ)၊ ၎င်း၏ မိမိကိုယ်မိမိ စွမ်းဆောင်ရည် ဆန်းစစ်ချက်၊ မီဒီယာမှ ဖော်ပြသည့် သတင်းများနှင့် အရပ်ဘက် လူထုအဖွဲ့အစည်းများ၏ အစီရင်ခံစာများကို လေ့လာ စုစည်းပြီး သုံးသပ် တင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယခု အစီရင်ခံစာတွင် ပူးတွဲရေးသားသူများအဖြစ် ပါဝင်သူများမှာ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်ခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ အလုပ်အဖွဲ့ (CSOs Working Group on MNHRC Reform) ၏ အဖွဲ့ဝင်များလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

MNHRC ကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် သမ္မတ၏ အမိန့် အာဏာဖြင့် တည်ထောင်ခဲ့ပြီး¹ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်

ဥပဒေ (ကော်မရှင်ဥပဒေ) ဖြင့် တရားဝင် လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို ပြဋ္ဌာန်း ချမှတ်ပေးခဲ့သည်။² လက်ရှိ အချိန်တွင် ကော်မရှင် အဖွဲ့ဝင် ၁၀ ဦးရှိပြီး

1 သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်၊ 'မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ဖွဲ့စည်းခြင်း'၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့၊ <http://www.burmapartnership.org/2011/09/formation-of-myanmar-national-human-rights-commission/>

2 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ဥပဒေ၊ ၂၈ မတ် ၂၀၁၄၊ အပိုဒ် ၃။ <http://www.burmalibrary.org/>

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေး ဌာနများ မဟာမိတ်အဖွဲ့ (Global Alliance of National Human Rights Institutions' – GANHRI) ၏ အရည်အသွေး သတ်မှတ် ရေးဆပ်ကော်မတီ (Sub-Committee on Accreditation - SCA) မှ အရည်အသွေး သတ်မှတ်မှု ပထမအကြိမ် လုပ်ဆောင်မှုခံခဲ့ရပြီး ဖြစ်သည်။ MNHRC

သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် GANHRI-SCA မှ 'ခ' အဆင့် သတ်မှတ်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်။³ MNHRC မျှော်လင့်ထားသည့် 'က' အဆင့် မည်သည့်အတွက်ကြောင့် မရသည်ကို SCA မှ ရှင်းပြရာတွင် MNHRC ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာ နယ်ပယ် ခုနစ်ခုကို ထောက်ပြ ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ -

ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် ခန့်အပ်ခြင်း - ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ ရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် အစိုးရပိုင်း သို့မဟုတ် အာဏာကြီးမားလှသည့် စစ်တပ်၏ လွှမ်းမိုးမှုမှ ကင်းလွတ်မှုကို အာမခံပေးထားခြင်း မရှိဟု SCA က မှတ်ချက်ပေးခဲ့သည်။ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များကို သမ္မတရုံးမှ ရွေးချယ်ပေးနိုင်ရန် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအမည်စာရင်း တင်သွင်းပေး သည့် ရွေးချယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့တွင် ပါဝင်သူများမှာ အများအားဖြင့် အစိုးရ သို့မဟုတ် စစ်တပ်နှင့် ဆက်နွှယ်နေသည့် ရာထူးရှိသူများ ဖြစ်သည်။ ဤအထဲတွင် စစ်တပ်မှ ခန့်အပ်ထားသည့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးလည်း ပါဝင်နေသည်။ ထို့ပြင် အရပ်ဘက် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းမှ ကိုယ်စားလှယ်များ အလုံအလောက် ပါဝင်မှု မရှိဘဲ ရွေးချယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့ထဲတွင် အရပ်ဘက် လူထုအဖွဲ့အစည်းဝင်များသည် မှတ်ပုံတင်ထားသော အဖွဲ့အစည်းမှ ဖြစ်ရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် ချုပ်ချယ်လှသည့် ဥပဒေကြောင့် အခွင့်အရေးအခြေပြု အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း (Civil Society Organization – CSO) အများအပြားမှာ မှတ်ပုံမတင်ထားကြသည့် ပြဿနာ ရှိနေပါသည်။

လူထုဆူပူမှု သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ အခြေအနေများအတွင်း လှုပ်ရှားနေသည့် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာဌာနများ - "အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသား တော်လှန်ရေးအဖွဲ့ အမျိုးမျိုးကြား လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ အခြေအနေများကြောင့် လည်းကောင်း၊ ကွဲပြားသည့် လူမျိုးစုနှင့် ဘာသာရေးအစုအဖွဲ့များအကြား ပြည် တွင်းမငြိမ်သက်မှုကြောင့် လည်းကောင်း လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ဖြစ်ပွား နေသည့်"⁴ အခင်းအကျင်းအောက်တွင် MNHRC က ၎င်း၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို ကျင့်သုံးနိုင်ရန် မည်ကဲ့သို့ ပိုမိုလုပ်ဆောင်နိုင်ပုံကို SCA က မှတ်ချက်ပေးခဲ့သည်။ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်း (Ethnic Armed Organi- zation – EAO) ဖြစ်သည့် ရက္ခိုင့်တပ်တော် (Arakan Army – AA) နှင့် မြန်မာစစ်တပ် အကြား ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း တိုက်ပွဲပြင်းထန်လာခဲ့ပြီး မြန်မာစစ်တပ်၏ ဥပဒေမဲ့

docs23/2014-03-28-Myanmar_Human_Rights_Commission_Law-21-en.pdf

3 လူ့အခွင့်အရေး အားပေးမြှင့်တင်ရေးနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအတွက် နိုင်ငံအဆင့်အဖွဲ့အစည်းများ ဆက်စပ် ညှိနှိုင်းရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ကော်မတီ၊ 'အရည်အသွေးသတ်မှတ်ရေး ဆပ်ကော်မတီအစည်းအဝေး၏ အစီရင်ခံစာနှင့် အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ'၊ ပုဒ်မ ၂.၃၊ ၁၆-၂၀ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၅၊ <https://nhri.ohchr.org/EN/AboutUs/GANHRIAccreditation/Documents/SCA%20FINAL%20REPORT%20-%20NOVEMBER%202015-English.pdf> ယခုအစီရင်ခံစာ ရေးသားချိန်တွင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးဌာနများ မဟာမိတ်အဖွဲ့ (GANHRI) ကို လူ့အခွင့်အရေး အားပေးမြှင့်တင်ရေးနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအတွက် နိုင်ငံအဆင့် အဖွဲ့အစည်းများ ဆက်စပ်ညှိနှိုင်းရေး နိုင်ငံတကာကော်မတီ (ICC) ဟုခေါ်သည်။

4 Ibid.

သတ်ဖြတ်မှု သတင်းအများအပြား ထွက်ပေါ်လာသည်နှင့်အမျှ ယင်းသည် အရေး တကြီး ဖြေရှင်းရမည့် ကိစ္စရပ်တစ်ခုအဖြစ် ဆက်ရှိနေပါသည်။⁵

အလွှာစုံရန် - MNHRC အနေဖြင့် ထွေပြားစုံလင်သည့် ကော်မရှင်တစ်ရပ် ဖြစ်လာရေးမှာ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ဝန်ထမ်းများ ရွေးချယ်ခန့်အပ်ရေးသည် အလွှာစုံရန် အရေးကြီးကြောင်း SCA က မှတ်ချက်ပြုခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ ထွေပြားစုံလင်ပြီး ဘာသာရေးနှင့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစု အများအပြား ဖယ်ကြည့် ခံနေရချိန်တွင် ယင်းအချက်သည် အချက်အချာ ကျနေပါသည်။ ထို့ပြင် လက်ရှိ MNHRC တွင် လုံလောက်သော ကျား-မ အရေအတွက် တန်းတူညီမျှမှု မရှိသေးဘဲ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ၁၀ ဦးအနက် အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးသာ ပါရှိသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဧပြီလအထိ ကာလအတွင်းမှာမူ အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဝင် လုံးဝ မရှိခဲ့ပေ။

လုံလောက်သော ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုနှင့် ဘဏ္ဍာရေးလွတ်လပ်မှု - သမ္မတရုံး၏ လွှမ်းမိုးမှုအောက်မှ လွတ်လပ်စေရန် MNHRC အတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုကို သီးခြား ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်) ခေါင်းစဉ်တစ်ခုဖြင့် ချပေးသည်ဟု SCA က အကြံပြုတိုက်တွန်းခဲ့သည်။ ဤအချက်ကို ကိုင်တွယ်ဆွေးနွေးခဲ့ပြီး ပြောကြားမှုများရှိသော်လည်း ဥပဒေဖြင့် ချမှတ်ထားခြင်းမျိုး မဟုတ်ပါ။ သို့သော် ဝန်ထမ်းခန့်အပ်ရေးနှင့် ဒေသရုံးခွဲများအတွက် ငွေကြေးအထောက်အပံ့ မလုံ လောက်မှုကို အရပ်ဘက် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် MNHRC ကိုယ်တိုင်က ဆက်လက် စိုးရိမ်နေဆဲ ဖြစ်သည်။

လွတ်လပ်ခွင့်ဆုံးရှုံးသည့်နေရာများအား စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း - MNHRC သည် အကျဉ်းထောင်များနှင့် ထိန်းသိမ်းရေးစခန်းများသို့ သွားရောက်နိုင်သော်လည်း မကြေညာဘဲ သွားရောက်နိုင်ခြင်း မရှိသည်ကို SCA က မှတ်ချက်ပြုခဲ့ပြီး ယင်းကို ပြောင်းလဲရန်အတွက် အကြံပြု တိုက်တွန်းထားပါသည်။ သို့မှသာ အကျဉ်းထောင်အာဏာပိုင်များမှ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့ ဖုံးကွယ်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများကို ကန့်သတ်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး စိစစ် စစ်ဆေးမှုများကို ပိုမိုချောမွေ့စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။⁶

နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးစနစ်နှင့် အပြန်အလှန် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း - SCA က MNHRC ကို အစိုးရနှင့် လွတ်ကင်းစွာဖြင့် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် အားပေးတိုက်တွန်းထားသည်။ MNHRC သည် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့်

5 Stephanie Nebehay, 'U.N Investigator Reports possible Fresh War Crimes in Myanmar,' Reuters. 3 July 2019, available at : <https://www.reuters.com/article/us-myanmar-rights-un/u-n-investigator-reports-possible-fresh-war-crimes-in-myanmar-idUSKCN1TX2JV>

6 လူ့အခွင့်အရေး အားပေးမြှင့်တင်ရေးနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအတွက် နိုင်ငံအဆင့်ဌာနများ ဆက်စပ်ညှိနှိုင်းရေး နိုင်ငံတကာကော်မတီ၊ 'အရည်အသွေး သတ်မှတ်ရေး ဆပ်ကော်မတီ အစည်းအဝေး၏ အစီရင်ခံစာနှင့် အကြံပြု တိုက်တွန်းချက်များ'။

လည်းကောင်း၊ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင်လည်းကောင်း ဥပမာအားဖြင့် ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေ ပုံမှန်သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲ (Universal Periodic Review – UPR) လုပ်ငန်းစဉ်တွင် တက်ကြွစွာ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများရှိသော်လည်း ယင်းစနစ်များနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရာတွင် “မိမိ၏ ကိုယ်ပိုင်အခွင့်အရေး” ဖြင့် လုပ်ဆောင်ရေး သေချာစေရန် SCA က MNHRC အား တိုက်တွန်းခဲ့ပါသည်။⁷

နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာ - အထူးအစီရင်ခံစာများကို သမ္မတထံသာမက လွှတ်တော်သို့လည်း တင်ပြရန်နှင့် အစီရင်ခံစာအားလုံးကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြန့်ချိကာ လွှတ်တော်တွင်း၌ ဆွေးနွေးရန် SCA က အကြံပြု တိုက်တွန်းထားပါသည်။⁸

MNHRC သည် ယင်းစိုးရိမ်မှုများထဲမှာ ရန်ပုံငွေ ပိုမိုရရှိရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးလွတ်လပ်မှုကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းရန်အတွက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှု ခြေလှမ်းများ လှမ်းခဲ့သော်လည်း အလွှာစုံစနစ် ချို့တဲ့နေမှု၊ ပြည်တွင်းဆူပူမှု သို့မဟုတ် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအခြေအနေများတွင် ဆောင်ရွက်ပုံများနှင့်ပတ်သက်သည့် ပြဿနာရပ်များမှာလည်း အရေးပေး ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်နေဆဲဖြစ်သည်။

MNHRC ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများကို အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက တက်ကြွစွာ လုပ်ဆောင်နေခဲ့ကြပြီး ၎င်းတို့၏ တောင်းဆိုချက်များနှင့် ဝေဖန်သုံးသပ်ချက်များတွင်လည်း SCA မှ ပေးထားသည့် အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်တချို့ ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ဤအထဲတွင် ၂၀၁၆ ခုနှစ်၌ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းပေါင်း ၁၄၂ ဖွဲ့က လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သော MNHRC ပြုပြင်

ပြောင်းလဲရေးအတွက် သမ္မတအား တိုက်တွန်းထားသည့် အိတ်ဖွင့်ပေးစာတစ်စောင်လည်း ပါဝင်ပါသည်။⁹ အရည်အသွေးသတ်မှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ GANHRI-SCA သို့ စာပေးပို့ခြင်းနှင့် ယခင် ANNI အစီရင်ခံစာများတွင် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက ၎င်းတို့၏ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များကို မျှဝေခြင်းများ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။¹⁰

အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း ၁၂ ဖွဲ့က ပူးတွဲရေးသားခဲ့သည့် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ANNI အစီရင်ခံစာ၏ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍ မိတ်ဆက်ပွဲကို ရန်ကုန်မြို့၌ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ယင်းသတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတွင် မြန်မာစစ်တပ်မှ ကျူးလွန်ထားသည့် ချိုးဖောက်မှုများကို ဖုံးကွယ်ပေးရန်အတွက် ဒိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးနေသည်ဟု MNHRC အား စွပ်စွဲခဲ့သည်။¹¹ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေး

7 Ibid.
8 Ibid.
9 အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း ၁၄၂ ဖွဲ့၏ 'မြန်မာနိုင်ငံ လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့်ပတ်သက်၍ သမ္မတထံ အိတ်ဖွင့် ပေးစာ'၊ ၂၈ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၆၊ <http://www.burmapartnership.org/2016/09/26837/>
10 ANNI ၊ မြန်မာအရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း ၁၂ ဖွဲ့၏ 'သက်ဆိုင်သူထံ ပြန်ပို့ရန်'။ အောက်တိုဘာလ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ https://progressivevoicemyanmar.org/wp-content/uploads/2018/10/MNHRC_Report_English_Web.pdf 'Burma: All Shook Up,' Burma Partnership, Equality Myanmar, and Smile Education and Development Foundation ၊ ၁၈ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ <http://www.burmapartnership.org/wp-content/uploads/2015/09/1-Burma-FINAL-04-August-2015.pdf> 'သံသယစိတ်များ - မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်၏ ယုံကြည်မှု ကပ်ဆိုက်ပုံ'၊ Action Committee for Democracy Development, Progressive Voice and Smile Education and Development Foundation ၊ ၂၉ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ <https://progressivevoicemyanmar.org/2017/11/29/suspicious-minds-the-myanmar-national-human-rights-commissions-trust-deficit/>
11 Ye Mon, 'Human Rights Commission is a shield for military violations, say CSOs,' Frontier Myanmar, 9 October, 2018, available at: <https://frontiermyanmar.net/en/human-rights-commission-is-a-shield-for-military-violations-say-csos>.

“

ဆန်းစစ်ချက်ပါ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်လျှင် ကော်မရှင်၏ လုပ်ငန်း လုပ်ဆောင်မှု တိုးတက်လာနိုင်သော်လည်း လုံးဝ ပြန်လည် သွေးသစ်လောင်းမှု မလုပ်ဆောင်ပါက ထိုတိုးတက်မှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ထိခိုက်အလွယ်ဆုံးနှင့် ပစ်ပယ်အခံရဆုံး ရပ်ရွာလူထုများအား ကာကွယ်ပေးရေးကဲ့သို့သော MNHRC ၏ လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်း သက်ရောက်မှုမှာ အကန့်အသတ်များ ဆက်ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။

ကော်မရှင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဆိုင်ရာ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ အလုပ်အဖွဲ့ကို ၂၀၁၉ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ယခု အစီရင်ခံစာကို ရေးသားနေချိန်တွင် ယင်းအလုပ် အဖွဲ့၌ မြန်မာ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းပေါင်း ၂၄ ဖွဲ့ ပါရှိပြီး MNHRC ကို လွတ်လပ်၍ ထိရောက်သော ကော်မရှင် တစ်ရပ် ဖြစ်လာရေးအတွက် စည်းရုံး လှုံ့ဆော်မှုများ လုပ်ဆောင်နေပါသည်။

စနစ်ဟောင်းနှင့် ဆက်စပ်မှုကဲ့သို့သော အခြားအခန်း ကဏ္ဍများနှင့် ဆက်စပ်ခြင်း ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံခြားရေးသို့မဟုတ် အစိုးရဝန်ထမ်းဖြစ်ခြင်းတို့ကြောင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ကော်မရှင် အပေါ် ယုံကြည်မှု ပျက်ယွင်းခဲ့သည်မှာ ကြာနှင့်ပြီ ဖြစ်သည်။ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ၏ နောက်ခံ သမိုင်းကြောင်းများကြောင့် ၎င်းတို့တွင် လူ့အခွင့်အရေး အတွေးအခေါ် ရှိ၊ မရှိကို လည်းကောင်း၊ ဤ လုပ်ငန်း ဖော်ဆောင်ရန်အတွက် အရည်အချင်း ပြည့်မီစေသည့် ယခင် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံများ ရှိ၊ မရှိကို လည်းကောင်း HRD

အများအပြားက မေးခွန်းထုတ်ကြသည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် MNHRC က အာရှ-ပစိဖိတ်ဖိုရမ် (Asia Pacific Forum - APF)၊ ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအစဉ် (United Nations Development Programme - UNDP) နှင့် ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေး မဟာမင်းကြီးရုံး (Office of the High Commissioner for Human Rights - OHCHR) တို့၏ အကျိုးဆောင် ပံ့ပိုးပေးသူများနှင့်အတူ မိမိကိုယ်မိမိ စွမ်းဆောင်ရည် ဆန်းစစ်မှု လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။¹² ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်ထဲတွင် MNHRC အဖွဲ့ဝင်များ၊ ဝန်ထမ်းများ၊ အခြား သက်ဆိုင်သူများ ဖြစ်သည့် လွှတ်တော်အမတ်များ၊ CSO များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်း မှုများနှင့်အဓိကစာရွက်စာတမ်းများဆန်းစစ်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ အဆိုပါ စွမ်းဆောင်ရည် ဆန်းစစ်မှုက လာမည့် သုံးနှစ်မှ ငါးနှစ် အချိန်ကာလအတွင်း MNHRC အနေဖြင့် အလေးပေး လုပ်ဆောင်ရမည့် 'ဦးစားပေး မဟာဗျူဟာ' လေးခုကို ထုတ်ဖော် သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်-

လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့် ခေါင်းဆောင်မှု - MNHRC အနေဖြင့် လွတ်လပ်အမှီခိုကင်းသော နိုင်ငံအဆင့် လူ့အခွင့်အရေးဌာန (National Human Rights Institution - NHRI) တစ်ခုအဖြစ် ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရန်။

ဝန်ထမ်း၊ ပစ္စည်းကရိယာနှင့် ရင်းမြစ်များ - အဖွဲ့အစည်း၏ အဆင့်အသီးသီးတွင် အရည်အချင်း ကောင်းနှင့် ပြည့်မီပြီး လုပ်ရည်ကိုင်ရည်ရှိသော ဝန်ထမ်းအဖွဲ့တည်ထောင်ရန်။

လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်မှုများ - ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတိုင်းတွင် လူ့အခွင့်အရေးကို ထိရောက်စွာ အားပေးမြှင့်တင်ရန်နှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နိုင်ရန်အတွက် MNHRC ၏ စွမ်းရည်ကို မြှင့်တင်ရန်။

ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု - နိုင်ငံ၊ ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာအဆင့်တို့တွင် MNHRC ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ထိတွေ့မှု ပိုမိုအားကောင်းလာစေရေးအတွက် အရည် အသွေးမြှင့်တင်မှုများ လုပ်ဆောင်သွားရန်။¹³

12 MNHRC ၊ 'စွမ်းဆောင်ရည်ဆန်းစစ်ချက်အစီရင်ခံစာ' ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၈။ <http://www.mnhrc.org.mm/app/uploads/2019/03/MNHRC-CA-Report-design-01-Executive-Summary-2.pdf>
13 Ibid.

ယင်းဆန်းစစ်ချက်သည် အလွယ်တကူ လက်လှမ်းမီ နိုင်သော ပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ရာတွင် အသုံး ဝင်သော နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်သော်လည်း MNHRC ကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ HRD များ၏ ခိုင်မာသော မဟာမိတ် ဖြစ်မလာအောင် တားဆီးနေသည့် နက်ရှိုင်း သော ဖွဲ့စည်းမှုပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံရေးပိုင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာရပ်များကို ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပေ။ ဆန်းစစ်ချက်ပါ အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်

များကို အကောင်အထည်ဖော်လျှင် ကော်မရှင်၏ လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်မှု တိုးတက်လာနိုင်သော်လည်း လုံးဝပြန်လည်သွေးသစ်လောင်းမှုမလုပ်ဆောင်ပါက ထိုတိုးတက်မှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ထိခိုက် အလွယ်ဆုံးနှင့် ပစ်ပယ်အခံရဆုံး ရပ်ရွာလူထုများ အား ကာကွယ်ပေးရေးကဲ့သို့သော MNHRC ၏ လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်း သက်ရောက်မှုမှာ အကန့်အသတ် များ ဆက်ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။

P လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် အားပေးမြှင့်တင်ခြင်းတွင် MNHRC ၏ စွမ်းဆောင်မှု

MNHRC ကိုယ်၌သည်ပင် လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရေးထက် အားပေးမြှင့်တင်ရေးကို ပိုမို အလေးပေးထားပါသည်။ ကော်မရှင်ဥပဒေမှ ကန့်သတ်ထားခြင်း မဟုတ်သော်လည်း MNHRC ခေါင်းဆောင်ပိုင်းအနေဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှု အပိုင်းထက် အချိုးအစား မမျှတစွာ အလေးပေး ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ MNHRC သည် လူသိ များသော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်၍ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အတော်များများတွင် ရပ်ရွာလူထုများနှင့် ထိတွေ့ ဆက်ဆံမှုများ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး MNHRC အနေ ဖြင့် ၎င်း၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို လည်းကောင်း၊ ပြည်သူလူထု၏ နစ်နာခံစားရမှုများကို ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခြင်းနှင့် တိုင်ကြားမှုများ လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်း ကို လည်းကောင်း ရှင်းလင်း ပြောကြားသည့် အခွင့်အလမ်း ရခဲ့ပါသည်။ သို့ဖြင့် MNHRC သည် ၎င်း၏ ဘတ်ဂျက်အကန့်အသတ်ကြောင့် တိုင် တန်းချက် အများအပြားကို စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်ခြင်း မရှိသည့် အကြောင်းကို ရှင်းပြခွင့် ရလာသည်။ MNHRC သည် ဖေ့စ်ဘွတ်ခ် (Facebook)ပေါ်တွင်

လှုပ်ရှားမှု ပိုမိုရှိလာခြင်း အပါအဝင် ၎င်း၏ လက်လှမ်းမီမှု အဝန်းအဝိုင်းကို တိုးချဲ့ရန်အတွက် ကြိုးပမ်း လုပ်ဆောင်မှုများလည်း ရှိလာခဲ့ပါသည်။¹⁴ ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်သည် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် လူသုံးများ သကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း သုံးစွဲသူ အလွန် အမင်း ကျယ်ပြန့်လှသဖြင့် သတင်းအချက်အလက် ဖြန့်ချိရာ၌ အလွန်အရေးပါပါသည်။ ထို့အပြင် လူ့ အခွင့်အရေး ဟောပြောပွဲများ လုပ်နိုင်ရန် MNHRC အား ကူညီပေးနေသည့် အဆိုပါ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းက တိုင်ကြားမှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို ရှင်းပြထားသည့်လက်ကမ်းစာစောင်တစ်ခုကိုမြန်မာ ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး ထိုစာစောင်အတွက် MNHRC က အချက်အလက်များ ပံ့ပိုးပေးခဲ့သည်။ ယင်းမှာ MNHRC လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် အပေါင်း လက္ခဏာ ဆောင်သော ခြေလှမ်းများဖြစ်ပြီး တစ်ချိန် တည်းတွင် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပိုတိုး၍ လက်တွဲလုပ်ကိုင်ခြင်း အပါအဝင် ပြည်သူလူထုနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု ကဲ့သို့သော ခြေလှမ်းများကို အား ပေးလုပ်ဆောင်ရာတွင် စိန်ခေါ်မှုများ ရှိနေဆဲ ဖြစ် သည်။

14 <https://www.facebook.com/myanmarnhrc/> တွင် ကြည့်ပါ။

MNHRC လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် အပေါင်းလက္ခဏာ ဆောင်သော နောက်ထပ် ခြေလှမ်းတစ်ခုမှာ အကျဉ်းထောင်များ စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ၎င်းတို့သည် အကျဉ်းထောင် ၂၅ ခု၊ ရဲဘက်စခန်း ၂၂ ခု၊ ရဲ အချုပ်ခန်း ၃၂ ခု နှင့် တရားရုံး အချုပ်ခန်း ၃၂ ခုကို စစ်ဆေးခဲ့ရာ ယင်း အရေအတွက်သည် ယခင် နှစ်များထက် ပိုများခဲ့သည်။¹⁵ အကျဉ်းထောင် ဥပဒေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် လွှတ်တော်သို့ အကြံပြု တိုက်တွန်းချက်များ ပေးရန် နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများနှင့် ပတ်သက်၍ အလေးပေး လုပ်ဆောင်နေသည့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု နှင့်အတူ အနီးကပ် လက်တွဲ လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ သဘောတူ စာချုပ် (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights - ICESCR) နှင့်သက်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံအဆင့် အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းရန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေပညာရှင် များကော်မရှင် (International Commission for Jurists - ICJ) ကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့ အစည်းများနှင့်လည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။¹⁶

MNHRC အနေဖြင့် အားပေးမြှင့်တင်ရေးကို အလေး ပေး လုပ်ဆောင်နေသည့် တစ်ချိန်တည်းတွင် ကာ ကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးလုပ်ငန်းကို ပိုမိုကောင်းမွန် အောင် လုပ်ဆောင်ရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ ယင်း အချက်ကို လာမည့်အခန်းများတွင် အကျယ်ချဲ့ ဆွေးနွေးသွားမည် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် MNHRC ကို ချုပ်ချယ်ထားသည့် ကော်မရှင်ဥပဒေမှ ပြဋ္ဌာန်း ချက်တစ်ခုမှာ ပုဒ်မ ၃၇ ဖြစ်ပြီး ယင်းပုဒ်မက ကော်မရှင်အနေဖြင့် လက်ရှိ တရားခွင် ရောက်နေ သော အမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သည့် တိုင်

ကြားချက်ကိုမှ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု မပြုလုပ်ရန် ပြဋ္ဌာန်း ထားသည်။¹⁷ ကော်မရှင်နှင့် တရားရုံးစနစ်တို့ အပြန် အလှန်အကျိုးပြုမှုကို အသိအမှတ် ပြုနိုင်ရန်နှင့် MNHRC ၏ အာဏာများကို တိုးချဲ့နိုင်ရန်အတွက် ပုဒ်မ ၃၇ ကို ဥပဒေအရ ပြင်ဆင်သင့်ပြီး သို့မှသာ ကော်မရှင်သည် တရားရုံး၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် တရား ခွင်၌ မပြီးပြတ်သေးသော ကိစ္စရပ်များကို စုံစမ်း စစ် ဆေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ အမှုတစ်ခုသည် တရားရုံး ရောက်နေသည့်အမှု ဖြစ်နေပါက MNHRC အနေ ဖြင့် ၎င်း၏ လက်များကို တုပ်နှောငှားထားသကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်ကို အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက မှတ်ချက်ပေးထားပါသည်။

လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ပတ် သက်၍ MNHRC သည် ၎င်း၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို ထမ်းဆောင်ရာ၌ အဓိက အတားအဆီးတစ်ခုမှာ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ၏ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်းနှင့် လက်ရှိ တွေးခေါ်မှုပုံစံများပင် ဖြစ်သည်။ MNHRC သည် ၎င်းဆောင်ရွက်နေသော လူ့အခွင့်အရေး ဟောပြောပွဲများ၏ ကောင်းကျိုးများကို ဝါဒဖြန့်ခြင်း ဖြင့် ၎င်း၏လူ့အခွင့်အရေးအားပေးမြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်း အကျိုးကျေးဇူးများကို အမွမ်းတင်ရန်အတွက်သာ စိတ်အားထက်သန်နေသည်။ သို့သော် ယင်းဟော ပြောပွဲများ တက်ရောက်ခဲ့သူတို့က ကော်မရှင်အဖွဲ့ ဝင်များသည် တရားဥပဒေနှင့် အလွန်ပင် ကိုက်ညီမှု မရှိသော ၂၀၁၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ကာကွယ် ပြောဆိုခြင်းသာမက အားပေးမြှင့်တင်ခြင်းကိုပင် ဟောပြောနေသည်ဟု ပြန်ပြောကြသည်။ ယင်း အခြေခံ ဥပဒေသည် စစ်ရာဇဝတ်မှုများ၊ လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်မှုနှင့် လူသားမျိုးနွယ်အား ဆန့်ကျင် သော ရာဇဝတ်မှုများ ကျူးလွန်လာခဲ့သည့် မြန်မာ စစ်တပ်၏ နိုင်ငံရေးအာဏာကို အမြစ်တွယ် ခိုင်မာစေသည့် စာတမ်းတစ်ခုသာ ဖြစ်သည်။ စစ် တပ်သည် ၎င်းကိုယ်တိုင် ကျူးလွန်သည့် ချိုး

15 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်၊ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၁၀) ရက်နေ့တွင် ကျရောက်သော ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်း နှစ် (၇၀)ပြည့်အထိမ်းအမှတ် မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်၏ သတင်းထုတ်ပြန်ချက်၊ <http://www.mnhrc.org.mm/en/statement1192018/>

16 Ibid.

17 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ဥပဒေ၊ ၂၈ မတ်လ ၂၀၁၄၊ အပိုဒ် ၃။

ဖောက်ဖျက်မှုများအတွက် ၎င်းကိုယ်တိုင်ကသာလျှင် အဆုံးစွန်သော စီရင်ပိုင်ခွင့်ကိုလည်း ယင်း အခြေခံ ဥပဒေက အာမခံပေးထားသည်။¹⁸ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို ကာကွယ်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ ရှိ ပြည်သူလူထု၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ပေးရေး လုပ်ဆောင်နေသည့် ဌာန တစ်ခု၏ သဘောထား မဖြစ်ရပါ။ ယင်း အချက်က လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်သူသည် မြန်မာစစ်တပ် ဖြစ်နေပါက MNHRC အနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေး များကို မကာကွယ် မစောင့်ရှောက်နိုင်ခြင်း နှင့်/ သို့မဟုတ် မကာကွယ် မစောင့်ရှောက်လို ဟူသော အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဝေဖန်မှုများကို ထင်ဟပ် စေပါသည်။

ဤအချက်ကို ရက်ရွှင်တပ်တော်နှင့် မြန်မာစစ်တပ် အကြား ဖြစ်ပွားသော ပဋိပက္ခ အခင်းအကျင်းက ဖော်ပြနေပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် မေလတွင် ကျေးရွာ တစ်ရွာမှ ရခိုင်လူမျိုး ၂၇၅ ဦးကို အစုလိုက် အပြုံလိုက် ဖမ်းဆီးခဲ့ပြီး ယင်းတို့ထဲမှ ခြောက်ဦးကို မြန်မာစစ်တပ်က ပစ်ခတ် သတ်ဖြတ်ခဲ့သည်။¹⁹ MNHRC ၏ ကနဦး သတင်းထုတ်ပြန်ချက်တွင် လူခြောက်ဦးက စစ်သား သေနတ်များကို လုယူ ရန် ကြိုးစားသဖြင့် စစ်သားက မိမိကိုယ် မိမိ ကာ ကွယ်သည့်အနေဖြင့် ပစ်ခတ်ခြင်း ဖြစ်သည်ဟူသော မြန်မာစစ်တပ်၏ ပြောဆိုမှုကိုသာ သံယောင်လိုက်

ထားပါသည်။²⁰ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား လူ့အခွင့် အရေးကော်မရှင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများ အလုပ်အဖွဲ့က လွတ်လပ်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုတစ်ခု လုပ်ဆောင် ရန် တိုက်တွန်းသည့် ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်တစ် စောင်ဖြင့် MNHRC ၏ ထိရောက်စွာ အရေးယူ ကိုင်တွယ်မှု ကင်းမဲ့ခြင်းကို ဝေဖန်ရှုတ်ချခဲ့သည်။²¹ ယင်းက ပြည်သူလူထု ဖိအားကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပြီး MNHRC က အမှုကို သွားရောက် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် တုံ့ပြန်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင်မူ MNHRC သည် စစ်တပ်၏ ပြောဆိုမှုများကိုသာ အမေးအမြန်းမရှိ ဆက်လက် ကိုင်စွဲခဲ့ပြီး စစ်သား များကို တာဝန်ခံမှုမှ ကင်းလွတ်စေခဲ့သည်။²² ဤ သည်မှာ စစ်တပ်က ရွာသားများကို အကြောင်းမဲ့ တမင်တကာ ပစ်ခတ်ခဲ့သည်ဟူသော ရွာသားများ နှင့် မျက်မြင်သက်သေများ၏ ထွက်ဆိုချက်များ ရှိနေသည့် ကြားက ဖြစ်သည်။²³

၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလတွင် MNHRC က လွှတ်တော်သို့ အလားတူ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်တစ်ခု တင်ပြ ခဲ့ဖူးပြီး ယင်းမှာ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ၌ ကျွဲကျောင်းနေသော ကချင်အမျိုးသား နှစ်ဦးကို မြန်မာစစ်တပ်က ဖမ်းဆီးခဲ့ပြီးနောက် ကွပ်မျက် ပြီး မြှုပ်နှံထားသည်ကို နောက်ပိုင်းတွင် တွေ့ရှိခဲ့ သည်ဟု မျက်မြင်သက်သေများက ဆိုသည်။²⁴ ထို

18 မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ လွတ်လပ်သော နိုင်ငံတကာ အချက်အလက်ရှာဖွေရေးမစ်ရှင်၊ 'မြန်မာနိုင်ငံ - လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ လူသားမျိုးနွယ်အား ဆန့်ကျင်သောရာဇဝတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများအတွက် တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရမည် - ကုလသမဂ္ဂအစီရင်ခံစာ'၊ ၂၇ ဩဂုတ် ၂၀၁၈ ၊ <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=23475&LangID=E>

19 Human Rights Watch, 'Myanmar : Deaths in Army Custody Need Independent Inquiry,' 6 May, 2019, available at: <https://www.hrw.org/news/2019/05/06/myanmar-deaths-army-custody-need-independent-inquiry?fbclid=IwAR039bI1xpVrCbVBzuVqiY6s4Nizrssx6j2Dg6EcEiEfAeDnmQaFUTtK8i0>

20 MNHRC ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်၊ ၃ မေ ၂၀၁၉၊ https://www.facebook.com/myanmarnhrc/?epa=SEARCH_BOX

21 မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ အလုပ်အဖွဲ့ 'ရခိုင်ရွာသားများဥပဒေမဲ့ သတ်ဖြတ်ခံရခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ MNHRC မှ မှန်ကန်သည့် ရပ်တည်ချက်ပြုရန်လို' ၊ ၁၄ မေ ၂၀၁၉၊ <https://progressivevoicemyanmar.org/2019/05/14/mnhrc-must-take-stand-on-extrajudicial-killings-of-rakhine-villagers/>

22 Wai Mar Tun, Ye Tike, and Tin Aung Khine, 'Myanmar Human Rights Commission Backs Army's Story of Kyauktan Shootings,' Radio Free Asia, 13 June 2019, available at: <https://www.rfa.org/english/news/myanmar/story-06132019170639.html>

23 Ibid.

24 Lawi Weng, 'Gov Rights Body Says Two Kachin Men Found Dead were KIA Fighters,' The Irrawaddy, 4 June

အမျိုးသားနှစ်ဦးအနက်မှာ တစ်ဦး၏ ကိုယ်ပေါ်တွင် ကချင်လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် (Kachin Independence Army - KIA) ၏ ယူနီဖောင်းကို ဝတ်ဆင်ပေးထားသည်။ ဆေးစစ်ချက် အစီရင်ခံစာ များအရ ၎င်းတို့မှာ ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်ခံခဲ့ရဖွယ် ရှိသော်လည်း MNHRC ကမူ ၎င်းတို့သည် KIA စစ်သားများသာ ဖြစ်ကြောင်း၊ တိုက်ပွဲတွင်း ကျဆုံး သွားခြင်းဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြခဲ့ခြင်းမှာ လက်တွေ့ မြေပြင်တွင် သက်သေထွက်ဆိုသူတို့၏ ပြောဆို ချက်များနှင့် ထွက်ဆိုချက်များဖြစ်သော ၎င်းတို့သည် အရပ်သားများသာ ဖြစ်ကြောင်း၊ စားကျက်ကွင်းထဲ ရှိနေစဉ် မြန်မာစစ်တပ်က ခေါ်ဆောင်သွားခြင်းဖြစ် ကြောင်းတို့နှင့် ကွဲလွဲ ဆန့်ကျင်နေပါသည်။²⁵

ဤအမှုများသည် အရပ်ဘက် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း နှင့် ယုံကြည်မှု ပျက်ယွင်းရခြင်း၏ သင်္ကေတပင် ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ကရင်ပြည်နယ်၌ ကရင် ရပ်ရွာလူထုခေါင်းဆောင်တစ်ဦးလည်း ဖြစ် ပြီး ဌာနေတိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေး ကာကွယ် မြှင့်တင်သူတစ်ဦး ဖြစ်သော စောအိုမူးသည် ပြည် တွင်း နေရပ်စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ရသူ (In-ternally Displaced Person - IDP) များနှင့် ပတ် သက်သော လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ အထောက် အကူပေးရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် အစည်းအဝေး တက်ရန်အတွက် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး နယ်မြေ အတွင်း မော်တော်ဆိုင်ကယ်နှင့် ခရီးသွားနေစဉ် မြန်မာစစ်တပ်မှ သတ်ဖြတ်ခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်။²⁶ ယင်းကဲ့သို့ ၎င်း သတ်ဖြတ်ခံရခြင်းသည် အပစ် အခတ်ရပ်စဲရေးကို ချိုးဖောက်ရာ ရောက်ခြင်း၊ ပြစ်မှု ကျူးလွန်သည့်စစ်သားများ ပြစ်ဒဏ်ကင်း လွတ်ခွင့်ရနေခြင်းများ ရှိနေသော်လည်း MNHRC အနေဖြင့် ထုတ်ပြန်ကြေညာချက် သို့မဟုတ် စုံစမ်း စစ်ဆေးမှု တစ်စုံတစ်ရာ လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်း မရှိပါ။

ကရင်အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများကလည်း MNHRC အနေဖြင့် ထိရောက်သော အရေးယူကိုင်တွယ်မှု လုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အယုံအကြည် နည်းလှသဖြင့် MNHRC သို့ တိုင်ကြားမှု တစ်စုံ တစ်ရာ မလုပ်ဆောင်ခဲ့ပါ။

နောက်ထပ် ပြဿနာတစ်ခုမှာ ရိုဟင်ဂျာ အခွင့် အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဖြစ်သည်။ MNHRC က ရိုဟင်ဂျာဟူသော လူမျိုးတစ်ခု၏ ဝိသေသလက္ခဏာ ကို လုံးဝ အသိအမှတ်ပြုခြင်း မရှိဘဲ ယင်းသို့ အသိ အမှတ် မပြုကြောင်းကိုလည်း တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲ အတော်များများတွင် ဖော်ပြခဲ့သည်။²⁷ ဆိုလိုသည် မှာ ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် မြန်မာစစ်တပ်မှ အဆိုးဝါးဆုံး ပြစ်မှုများ ကျူးလွန်ထားသော်လည်း MNHRC က ယင်းပြဿနာရပ်ကို လုံးဝ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှု မရှိဘဲ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ပတ်သက်သော ဝေဖန်မှုကိုပင် ခုခံရန် ကြိုးစားခဲ့သည်။ ယင်းက MNHRC သည် နိုင်ငံအဆင့် လူ့အခွင့်အရေးဌာနတစ်ခုအဖြစ် တည် ရှိနေခြင်းကို တရားမဝင် ဖြစ်စေပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂ မှ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ပေးအပ်ထားသည့် မြန်မာ နိုင်ငံဆိုင်ရာ လွတ်လပ်သော နိုင်ငံတကာ အချက် အလက်ရှာဖွေရေးမစ်ရှင် (Independent In-ternational Fact-Finding Mission on Myanmar - IIFFMM) ၏ နောက်ဆုံး အစီရင်ခံစာတွင် ၂၀၁၇ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်း၌ ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု လှိုင်းလုံးကြီးအတွက် မြန်မာစစ်တပ် ခေါင်းဆောင်များအပေါ် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုဖြင့် စုံစမ်း စစ်ဆေးသင့်ကြောင်းနှင့် တရားစွဲဆိုမှုများ လုပ်ဆောင်သင့်ကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့ပြီး MNHRC ၏ အခန်းကဏ္ဍ ကိုလည်း ရှုတ်ချခဲ့သည်-

2018, available at: <https://www.irrawaddy.com/news/burma/govt-rights-body-says-two-kachin-men-found-dead-were-kia-fighters.html>

25 Ibid.

26 ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ '၂၀၁၈ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ဗဟုသုတပြုနယ်ရှိ ကရင်တိုင်းရင်းသား ခေါင်းဆောင် စောအိုမူးအား တပ်မတော် စစ်တပ်မှ သတ်ဖြတ်ခဲ့ခြင်း'၊ ၁၅ ဇွန် ၂၀၁၈၊ <https://khrgh.org/2018/06/18-3-nb1/karen-community-leader-saw-o-moo-was-murdered-tatmadaw-forces-hpapun-district-april>

27 ဥပမာအားဖြင့် APF ၏ နှစ်နှစ် တစ်ကြိမ်အစည်းအဝေး၊ ဘန်ကောက်၊ ၃၀ နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၇။

“ခြောက်နှစ်တာ ကာလရှိခဲ့ပြီဖြစ်သော်လည်း MNHRC အနေဖြင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ ကျူးလွန်ခဲ့သော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအား အပြည့်အဝ လွတ်လပ်စွာ စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် တောင်းဆိုမှု သို့မဟုတ် လုပ်ဆောင်မှုများ မရှိခဲ့ပါ။ ထို့အပြင် ၎င်း၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအတွင်း ကျရောက်နေသော်လည်း ရိုဟင်ဂျာတို့အပေါ် စနစ်တကျ ခွဲခြားဖိနှိပ်မှုအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်း မရှိခဲ့ပါ။”²⁸

MNHRC အနေဖြင့် လူနည်းစု တိုင်းရင်းသားများ အပေါ် ကျူးလွန်သော ဆိုးဝါးလှသည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများအား ရှုတ်ချရန်နှင့် ရိုဟင်ဂျာများ၏ ဝိသသေလက္ခဏာကို အသိအမှတ်ပြုရန် ၎င်းဆို နေခြင်းတို့က လက်ရှိ MNHRC နှင့် ၎င်း၏ လူ့ အခွင့်အရေး အားပေးမြှင့်တင်ရေးနှင့် ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရေးဆိုသည့် အခန်းကဏ္ဍနှင့် သဟဇာတဖြစ်ရန် ခက်ခဲနေပါသည်။ ယင်းသည် နိုင်ငံ တကာ အသိုင်းအဝိုင်းအနေဖြင့် MNHRC နှင့်

၎င်းတို့၏ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုကို ဆန်းစစ်သည့်အခါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် ကိစ္စရပ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ MNHRC သည် ရိုဟင်ဂျာတို့၏ ဝိသသေလက္ခဏာကို ၎င်းပယ်ခြင်းနှင့် ချိုးဖောက် မှုများကို မျက်ကွယ်ပြုခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံတော်မှ ထောက်ပံ့ကူညီပေးနေသည့် ဖိနှိပ်မှုများကို ပံ့ပိုး ပေးနေပါက နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်း အနေဖြင့် ယင်းကဲ့သို့သော ဌာနမျိုးကို ‘နည်းပညာ အထောက် အကူ’ ဆက်လက် ကူညီ ပေးချင်ပါမည်လား။

၄ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီအဝန်းအဝိုင်း ကျဉ်းမြောင်းလာခြင်း

၂၀၁၈ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ် အစောပိုင်း လ အနည်းငယ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဒီမိုကရေစီ အဝန်းအဝိုင်း ကျဉ်းမြောင်းလာပြီး HRD များ အပေါ် ခြိမ်းခြောက်မှုများ တိုးမြင့်လာခြင်းနှင့် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခွင့်အပေါ် လေးစားမှုများ ကျဆင်း လာခဲ့ပါသည်။²⁹ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဧပြီလနှင့် မေလအတွင်း အကျဉ်းသား ၂၃,၀၀၀ ကျော် လွတ်မြောက်စေသည့် ကြီးမားသော အကျဉ်းသား လွတ်ငြိမ်းသက်သာခွင့်များ ပေးခဲ့သော်လည်း ထို

အထဲတွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား ၂၅ ဦး သာ ပါခဲ့ သည်။³⁰ နိုင်ငံရေးအရ လူများကို ဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် အကျဉ်းချခြင်း ပမာဏကို မှတ်တမ်းတင် စောင့် ကြည့် လေ့လာနေသည့် နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများ ကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း၏ အဆိုအရ ထောင် တွင်းရှိနေသူ သို့မဟုတ် တရားစွဲခံရပြီး ရုံးချိန်း တက်နေရသူများမှာ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လအထိ ၄၄၆ ဦး ရှိနေသည်။³¹ ယင်းသည် လက်ရှိ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (National League

28 ကုလသမဂ္ဂမှ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာပေးထားသော လွတ်လပ်သော နိုင်ငံတကာ အချက်အလက် ရှာဖွေရေးမစ်ရှင်၏ အစီရင်ခံစာ၊ A/HRC/39/64, ၂၇ ဩဂုတ် ၂၀၁၈၊ နှာ ၄၀၈-၄၀၉၊ <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/hrc/myanmarFFM/Pages/ReportoftheMyanmarFFM.aspx>

29 190 Myanmar Civil Society Organisations, Call from Myanmar Civil Society Organisations for World Press Freedom Day, 30 April, 2019, available at: https://drive.google.com/file/d/1JXjnkM6sTTAjeKN5bVvbqBsafHQB_2QU/view?fbclid=IwAR3tjo_TVAHt1IoeymIS_nvfyXoEspTEeY4ayKUkx3uoqamBGpCqyChZBr4

30 နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း၊ သမ္မတ၏ လွတ်ငြိမ်းသက်သာခွင့် ၁၆/၂၀၁၉ လွတ်မြောက်သူစာရင်း ၇ မေ ၂၀၁၉၊ <https://aappb.org/2019/05/presidents-amnesty-16-2019-released-list-on-may-7-2019/>

31 Ibid.

for Democracy - NLD) ဦးဆောင်သော အစိုးရထဲ တွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်း ၁၀၀ ကျော် ရှိနေသည့်ကြားမှ ဖြစ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်မှာ ဆိုးဝါးစွာ ကန့်သတ်ခံနေရပြီး စစ်တပ်ကို ဝေဖန်ခြင်းသာမက NLD ဦးဆောင်သော အစိုးရကို ဝေဖန်ခြင်းက လည်း တရားစွဲဆိုခံရနိုင်သောကြောင့် ပြည်သူလူထု ကို အားနည်းစေပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၏ ကမ္ဘာ့ စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့် အညွှန်းကိန်းတွင် မြန်မာ နိုင်ငံ၏ အဆင့်မှာ ၇ အထိ ကျဆင်းနေခဲ့သည်။³² လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို စောင့်ကြည့် လေ့လာနေသည့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်သော အသံအဖွဲ့က NLD အာဏာရချိန်မှစ၍ သတင်းစာဆရာများ တရားရင်ဆိုင်နေရသည့် အမှုပေါင်း ၄၇ မှုကို မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။³³ ဝေဖန်သူများကို ရာဇဝတ်မှု မြောက်စေသည့် အာဏာပိုင်များ အကြိုက်ဆုံး လက်နက်တစ်ခုမှာ ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၆(ဃ) ဖြစ် သည်။ ယင်းဥပဒေသည် အင်တာနက်ပေါ်တွင် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ခွင့်ကို အလွန်အမင်း ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ထားပြီး မီဒီယာသမားများနှင့် အခြားသူများက စစ်တပ် သို့မဟုတ် အစိုးရအား လူမှုကွန်ရက် မီဒီယာပေါ်တွင် ဝေဖန် ရေးသားခြင်း မျိုးကို တရားစွဲဆိုရာ၌ အသုံးပြုနေပါသည်။ အစွန်း ရောက် အမျိုးသားရေးဝါဒီများနှင့် အင်အားကြီး သော ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးသားရေး အစွန်းရောက်အဖွဲ့ ဖြစ်သည့် အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာ စောင့်ရှောက် ရေးအဖွဲ့ (မဘသ) တို့ကလည်း ယင်းဥပဒေကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆုရထားသော သတင်းထောက်တစ်ဦးဖြစ်သည့် ကိုဆွေဝင်းမှာ ပုဒ်မ ၆၆(ဃ) ဖြင့် တရားစွဲဆိုခြင်း ခံခဲ့ရသည်။

၎င်းသည် အမျိုးသားရေး အစွန်းရောက်ဘုန်းကြီး တစ်ပါးဖြစ်သည့် ဦးဝိရသူအား ဝေဖန်သည့် ဖေ့စ် ဘွတ်စ် ရေးသားမှုကြောင့် ရာဇဝတ်ကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုခံရခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ တရားစွဲဆိုခံရ ပြီးနောက် ကိုဆွေဝင်းသည် တရားစွဲဆိုခံရသည့် အချိန်မှစ၍ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် အမှုကို ပယ်ဖျက်သည့်အချိန်အထိ တရားရုံးသို့ အကြိမ် ၅၀ ကျော် သွားရောက်ခဲ့ရသည်။³⁴

အဆိုးဆုံးဖြစ်ရပ်မှာ ထိပ်တန်း လျှို့ဝှက်စာရွက်စာ တမ်းများကို လက်ဝယ်တွေ့ရှိခြင်းကြောင့် အစိုးရ လျှို့ဝှက်ချက်အက်ဥပဒေ ဖြင့် ဖမ်းဆီးခံရသည့် ရိုက် တာသတင်းထောက် နှစ်ဦးဖြစ်သူ ကျော်စိုးဦးနှင့် ဝလုံးတို့ အမှုပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းအမှုအား တရားခွင် စစ်ဆေးစဉ် ပေါ်ထွက်လာသည်မှာ ထိုသတင်းထောက်နှစ်ဦးကို ရဲများက ထောင် ချောက်ဆင် ဖမ်းဆီးခြင်းဖြစ်ပြီး အာဏာပိုင်တို့၏ အမြင်တွင် ၎င်းတို့နှစ်ဦး၏ အမှန်တကယ်ပြစ်မှု မှာ ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ရိုဟင်ဂျာတို့၏ အခြေအနေ ကို အကြောက်တရား ကင်းမဲ့စွာ သတင်းရေးသား ခြင်းဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် အင်းဒင်ရွာ ရိုဟင်ဂျာ ရွာသားဆယ်ဦး အစုလိုက် အပြုံလိုက် သတ် ဖြတ်ခံရသည့်အကြောင်း သတင်းရေးသားခြင်း ကြောင့် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာရော ပြည်တွင်းက ပါ ကျယ်ကျယ်လောင်လောင် ကန့်ကွက်နေ သည့်ကြားမှ ယင်း သတင်းထောက်နှစ်ဦးအား ထောင်ခုနစ်နှစ်စီ ချမှတ်ခဲ့ပြီး တရားရုံးချုပ်ကလည်း ၎င်းတို့၏ အယူခံဝင်မှုကို ပယ်ချခဲ့သည်။³⁵ ပူလစ်ဇာဆု (Pulitzer Prize) ချီးမြှင့်ခံရခြင်း အပါ အဝင် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ဖိအားများကြောင့် နောက်ဆုံးတွင် ၂၀၁၉ ခုနှစ် မေလ ၇ ရက်နေ့၌ တတိယအကြိမ်မြောက် သမ္မတ၏ အကျဉ်းသား

32 အသံအဖွဲ့ 'လက်ရှိအခြေခံဥပဒေအောက်တွင် တရားစွဲဆိုခံရသော သတင်းထောက်ဦးရေ'၊ ၂၃ ဧပြီ ၂၀၁၉၊ <https://www.facebook.com/athan.foe.myanmar/photos/a.215675215658218/428936997665371/?type=3&theater>

33 Ibid.

34 အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်း ၇၇ ဖွဲ့ 'မြန်မာအာဏာပိုင်များမှ ကိုဆွေဝင်းအပေါ် အမှုစွဲဆိုချက်ကို ပယ်ဖျက်ပြီး အသရေဖျက်မှု ကို ရာဇဝတ်မှုအဖြစ်မှ ပယ်ဖျက်ရန်'၊ ၇ မတ် ၂၀၁၉၊ <https://progressivevoicemyanmar.org/2019/03/07/myanmar-authorities-must-drop-the-case-against-ko-swe-win-and-decriminalise-defamation/>

35 Committee to Protect Journalists, 'Myanmar Court Rejects Appeal by Reuters' Wa Lone and Kyaw Soe Oo,' 22 April, 2019, available at: <https://cpj.org/2019/04/myanmar-court-rejects-reuters-journalists-appeal.php>

လွတ်ငြိမ်းသက်သာခွင့်ထဲ ပါလာခဲ့သည်။³⁶

ပြီးခဲ့သည့် လအနည်းငယ်အတွင်း ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်မှာ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော် ဆိုခွင့်တစ်ခုတည်း မဟုတ်ပါ။ အထူးသဖြင့် စစ်ပွဲများနှင့် တိုင်းရင်းသား အခွင့်အရေး ဖိနှိပ်ချိုးဖောက်မှုများကို ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြသည့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူငယ်များ လုပ်ဆောင်နေသော လွတ်လပ်စွာ စုဝေးခွင့်သည်လည်း ထိုးနှက်ခြင်း ခံနေရသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလတွင် မြန်မာနိုင်ငံပြည်တွင်းစစ်နှင့် ပတ်သက်သည့် ဆန္ဒပြပွဲနှစ်ခု ဖြစ်ပွားခဲ့ကာ တစ်ခုမှာ ကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနားမြို့တွင်ဖြစ်ပြီး နောက်တစ်ခုမှာ ရန်ကုန်မြို့တွင် ဖြစ်သည်။ မြစ်ကြီးနားမြို့တွင် လူငယ် အများအပြား ပါဝင်ခဲ့ကြပြီး လူဦးရေ ငါးထောင်ခန့် (၅,၀၀၀) က ကချင်ပြည်နယ်တွင်းရှိ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကြောင့် ပိတ်မိနေသော IDP များ ဘေးကင်း လုံခြုံစွာ ထွက်လာနိုင်ရေးနှင့် လူသားချင်း စာနာမှုဆိုင်ရာ အကူအညီများ ပို့ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ရန်ကုန်မြို့တွင်လူ လူငယ်များက စစ်ပွဲရပ်စဲရေးကို ပိုမို ကျယ်ကျယ်လောင်လောင် တောင်းဆိုပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးစကားပိုင်း လုပ်ဆောင်ရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ရန်ကုန်မြို့တွင် ဆန္ဒပြသူများကို စစ်တပ် ထောက်ခံသူ တန်ပြန် ဆန္ဒပြသမားများက ထိပ်တိုက်ထိတွေ့မှုများ ဖြစ်လာစေရန် ရန်စပြီး နှုတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအားဖြင့်လည်းကောင်း တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ရဲများအနေဖြင့် ယင်းအကြမ်းဖက်မှု ရပ်တန့်အောင် တစ်စုံတစ်ရာ လုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိဘဲ တန်ပြန် ဆန္ဒပြသူများနှင့် ပူးပေါင်း၍ပင် ဖမ်းဆီးမှုများ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပုံ ရပါသည်။ သို့ဖြင့် ယင်းဆန္ဒပြပွဲနှစ်ခုမှ လူငယ်တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ အနည်းဆုံး ၄၇ ဦး တရားစွဲဆိုခံခဲ့ရပြီး

အများစုမှာ ချို့ယွင်းချက်များ ပြည့်နှက်နေသည့် ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ စီတန်းလှည့်လည်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေ (ငြိမ်းစုစီဥပဒေ) ဖြင့် တရားစွဲခံကြရသည်။ တချို့သော တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများမှာ ယနေ့တိုင် တရားရုံးချိန်းများ တက်နေရဆဲဖြစ်ပြီး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ ကချင်လူငယ် သုံးဦးမှာမူ ထောင်ဒဏ် ခြောက်လ ချမှတ်ခံခဲ့ရသည်။³⁷

၂၀၁၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ကရင်နီပြည်နယ်၏ မြို့တော် လွိုင်ကော်မြို့၌ ဒေသခံအာဏာပိုင်များ စိုက်ထူလိုသည့် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ရုပ်တုနှင့် ပတ်သက်ပြီး လူငယ်များ စုဝေး၍ ငြိမ်းချမ်းစွာ ကန့်ကွက် ဆန္ဒပြခဲ့ကြသည်။³⁸ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း (အောင်ဆန်းစုကြည်၏ဖခင်) မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လွတ်လပ်ရေးခေါင်းဆောင်များထဲမှ တစ်ဦးဖြစ်ပြီး မြန်မာစစ်တပ်ကို ပထမဆုံး တည်ထောင်ခဲ့သူတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် လုပ်ကြံခံခဲ့ရသည်။ ၎င်းသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများတွင် လွှမ်းမိုးမှုများစွာ ရှိနေသည့် ဗမာဟု သိကြသော လူဦးရေ အများဆုံး တိုင်းရင်းသားမှ ဆင်းသက်လာသူတစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။ ထိုဆန္ဒပြမှုများသည် တိုင်းရင်းသား ဝိသေသလက္ခဏာတစ်ခု ဖြစ်သည့်အပြင် NLD ဦးဆောင်သော အစိုးရ၏ ဗမာကြီးစိုးခြယ်လှယ်ရေး မူဝါဒများကို ဆန့်ကျင်ခုံသည့် သင်္ကေတတစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။ ဆန္ဒပြမှုများသည် ၂၀၁၈ ခုနှစ် အလယ်ပိုင်းတွင် စခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ၌ တစ်ဖန်ပြန်လည် ဖြစ်ပွားခဲ့ရာ ရာဇသတ်ကြီး ဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၀၅(ခ)နှင့် ပုဒ်မ ၅၀၅(ဂ) တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ငြိမ်းစုစီဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၉ နှင့် ပုဒ်မ ၂၀ တို့ဖြင့် လည်းကောင်း ဒါဇင်နှင့်ချီ၍ ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည်။ ရဲများက ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြသူ

36 Ye Mon, 'Wa Lone, Kyaw Soe Oo among 6,520 Prisoners freed in Presidential Pardon,' Frontier Myanmar, 7 May, 2019, available at: <https://frontiermyanmar.net/en/wa-lone-kyaw-soe-oo-among-6520-prisoners-freed-in-presidential-pardon?fbclid=IwAR294eaDnnCG6rZ6mkaxhxoJMLFck11qVeWyCj7GYD2cFQUUU33MoK-n-MI>

37 ရှေ့ပြေး အသံအဖွဲ့၊ 'ပြည်သူလူထုလိုလားချက်ကို သိသင့်ပြီ - လွတ်လပ်စွာစီတန်းလှည့်လည်ခွင့် နှင့် မြန်မာနိုင်ငံလူငယ်များ၏ ငြိမ်းချမ်းရေးလှုပ်ရှားမှု'၊ ဇူလိုင် ၂၀၁၈၊ <https://progressivevoicemyanmar.org/2018/07/12/time-to-hear-our-voices-freedom-of-assembly-and-the-youth-peace-movement-in-myanmar/>

38 Progressive Voice, 'Ethnic Struggles Face Harsh Reality on Union Day, 13 February, 2019, available at: <https://progressivevoicemyanmar.org/2019/02/13/ethnic-struggles-face-harsh-reality-on-union-day/>

များကို အင်အားသုံး၍ လူစုခွဲရာတွင် ရာဘာကျည် ဆန်များ အသုံးပြုခဲ့သည်။³⁹

လူငယ်တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများကို ဖမ်းဆီးခြင်းများ နှင့် တရားစွဲဆိုခြင်းများ ဦးတည်မှုမှာ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ထဲတွင် ဆက်လက် ဖြစ်ပွားနေပါသည်။ နှစ်သစ် ကူးဆင်နွှဲ ကျင်းပချိန်တွင် သံချပ် (သံချပ်ဆိုသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဧပြီလ နှစ်သစ်ကူး ရုံးပိတ်ရက်၌ ကျရောက်သော မြန်မာနှစ်သစ်ကူးအချိန်တွင် ရိုးရာ ဓလေ့အရ ဖျော်ဖြေသည့် သရော်ကဗျာ လင်္ကာများ ရွတ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်) ထိုးခဲ့သည့် ဒေါင်း တို့မျိုးဆက် အဖွဲ့မှ ငါးဦး ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရပြီး အာမခံ မရဘဲ နာမည် ဆိုးနှင့် လူသိများသည့် အင်းစိန်ထောင်သို့ အပို့ ခံခဲ့ရသည်။ စစ်တပ်ကို ဝေဖန်သည့် ဖျော်ဖြေမှု အတွက် သံချပ်အဖွဲ့ဝင်များကို ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၀၅(က) ဖြင့် တရားစွဲဆိုခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ ဖျော်ဖြေတင်ဆက်မှုကို ဖေ့စ်ဘွတ်ခ်ပေါ် တိုက်ရိုက် ထုတ်လွှင့်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေပုဒ်မ ၆၆(ဃ)နှင့်လည်း တရားစွဲဆိုခြင်း ခံထားရပါသည်။⁴⁰ နောက်ထပ် အမှုတစ်ခုတွင်မူ ကရင် မြေယာအခွင့် အရေး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ နော်အုန်းလှမှာ အိမ် ရာစီမံကိန်းတစ်ခုကြောင့် ရပ်ရွာပြည်သူများ၏ မြေယာဆုံးရှုံးမှုကို ကန့်ကွက် ဆန္ဒပြပြီးနောက် ငြိမ်းစုစီဥပဒေဖြင့် ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည်။⁴¹ တက်ကြွ လှုပ်ရှားသူများ၏ ဘဝကို ခက်ခဲစေရန်နှင့် အနှောင့် အယှက်ဖြစ်စေရန် အစိုးရ အသုံးပြုလေ့ရှိသည့် နည်းလမ်းဖြင့် ရဲများက နော်အုန်းလှအား အနှောင့် အယှက် ပေးခဲ့ပြီး ၎င်း စတင်အဖမ်းခံရချိန်မှ စ၍ တရားရုံးသို့ ခြောက်ကြိမ် ရုံးချိန်း ခေါ်ဆိုခြင်း ခံခဲ့ရသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ အချက်များသည် လွတ်လပ်စွာ စုဝေးခွင့် သို့မဟုတ် ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခွင့်နှင့် ပတ်သက်သော ကန့်သတ် ချုပ်ချယ်မှုများကို လွှမ်းမိုးသည့် ဖြစ်ရပ် မဟုတ်သေးသော်လည်း ယင်းကဲ့သို့သော လူမှုအဝန်းအဝိုင်း ကျဉ်းမြောင်း လာခြင်းကို ယေဘုယျအားဖြင့် ညွှန်းပြနေပါသည်။ အာဏာပိုင်များသည် လူမှုအဝန်းအဝိုင်း ကျဉ်း မြောင်း လာစေရေးအတွက် ကန့်သတ် ချုပ်ချယ် သည့် ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းခြင်း၊ HRD များအား ဒုက္ခ ပေး နှောင့်ယှက်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့် လေ့လာခြင်း အပါအဝင် နည်းမျိုးစုံ ကျင့်သုံးကြသည်။ သို့ရာ တွင် HRD များ ရင်ဆိုင်နေရသည့် အကြီးမားဆုံး ခြိမ်းခြောက်မှုမှာ ရာဇဝတ်မှုဖြင့် တရားစွဲဆိုခြင်း ဖြစ်ကြောင်း HRD များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုတွင် ဖော်ပြကြသည်။

NLD ဦးဆောင်သော အစိုးရသည် အဝေဖန် မခံနိုင်ကြောင်း ပြသနေပြီး အထူးသဖြင့် ဘေးဖယ် ကျဉ်ခံရသူများဘက်မှ ရပ်တည်ပေးနေသည့် HRD များနှင့် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများအပေါ် အာဏာရှင်ဆန်သည့် အလားအလာများကိုလည်း ပြနေပါသည်။ သို့သော် အကြီးမားဆုံးအန္တရာယ်မှာမူ စစ်တပ်အား ဝေဖန်သူများအတွက်ဖြစ်ပြီး ဥပမာ အားဖြင့် ရိုက်တာသတင်းထောက်နှစ်ဦး၏ အမှုကို သာဓကအဖြစ် တွေ့နိုင်ပါသည်။ ဤအခင်းအကျင်း များအောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ HRD များဘက်မှ လူသိရင်ကြား ရပ်တည်ရန် စိတ်ဆန္ဒရှိပြီး ကိုယ် တိုင်လည်း လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက် နိုင်သည့် အားကောင်းသော NHRI တစ်ရပ် လိုအပ်နေပါသည်။

39 Ibid.
40 The Irrawaddy, 'Five Members of Thangyat Troupe Jailed for Criticizing the Military', 22 April, 2019, https://www.irrawaddy.com/news/burma/five-members-of-thangyat-troupe-jailed-for-criticizing-military.html?fbclid=IwAR2Gtm1L9hk6xUO-KuwiF2utOf-amq1gGSLDuvjq4EtjVSS4JzDm_N8x10
41 Karen News, 'Land Right Activist Naw Ohn Hla Arrested Over Housing Protest in Myawaddy,' 25 April, 2019, available at: <http://karennews.org/2019/04/land-right-activist-naw-ohn-hla-arrested-over-housing-protest-in-myawaddy/>

၅

ဒီမိုကရေစီနောက်ပြန်လှည့်ခြင်းနှင့် အရပ်ဘက်အဝန်းအဝိုင်းကျဉ်းကျို့လာမှုတွင် MNHRC ၏ အခန်းကဏ္ဍ

MNHRC သည် လူ့အခွင့်အရေးအားပေးမြှင့်တင်ရာ၌ ရှေ့ဆောင်လှုပ်ရှားမှုများ ရှိနေချိန်တွင် HRD များ ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်အတွက် လုပ်ဆောင်ရမည့် အရာများကိုမူ ပိုမိုလုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်နေပါသေးသည်။ ယခုအခန်းတွင် အထက်၌ မီးမောင်းထိုး ဖော်ပြခဲ့သည့် အမှုနှစ်ခုဖြစ်သော

ရိုက်တာသတင်းထောက် နှစ်ဦးဖြစ်သည့် ဝလုံးနှင့် ကျော်စိုးဦးတို့အား ဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် တရားရုံးတင်ခြင်း ဖြစ်ပြီး နောက်တစ်ဖက်မှာ အနည်းဆုံး ၄၇ ဦး ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည့် ၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလ လူငယ် ငြိမ်းချမ်းရေးဆန္ဒပြမှုများတွင် MNHRC ၏ တုံ့ပြန်ပုံ ကို ဆန်းစစ်သုံးသပ်သွားမည်ဖြစ်သည်။

ရိုက်တာသတင်းထောက်များ

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ကျော်စိုးဦးနှင့် ဝလုံးကို ဖမ်းဆီးသွားပြီးနောက် MNHRC က သတင်းထုတ်ပြန်ချက်တစ်စောင်ဖြင့် “၎င်းတို့အား ၎င်းတို့ ရသင့် ရထိုက်သော လူ့အခွင့်အရေးများ ဖြစ်သည့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု မခံရခွင့်၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု ခံစားခွင့်၊ မိသားစုနှင့် ရှေ့နေတို့က ထောင်ဝင်စာ လာရောက်ခွင့်များ ရရှိရေး သေချာစေရန် သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များအား” တိုက်တွန်းခဲ့သည်။⁴²

ဥပဒေအရ တစ်စုံတစ်ရာ မှတ်ချက်ပေးရန် မရှိ⁴³ ဟု ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ယင်းအဖြစ်က အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် ကော်မရှင်ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၃၇ ပါ ပြဿနာများကို ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ရဲများက အထက်အမိန့်အရ သတင်းထောက် နှစ်ဦးအား ထောင်ချောက်ဆင်ဖမ်းဆီးခြင်းကို ကြည့်ခြင်းအား ဖြင့် ရိုဟင်ဂျာများအပေါ် ရက်စက်ယုတ်မာမှုများ အကြောင်း သတင်းရေးသားမှုကို ရပ်တန့်ရန် စီစဉ်ထားသော အမှုဆင်ခြင်း ဖြစ်နေပြီး အမှုစစ်ဆေးခြင်းကလည်းတရားစီရင်ရေး အလွန်အမင်း လွှဲချော်နေသည်ကို ဖော်ပြနေသည်။ MNHRC ၏ သတင်းထုတ်ပြန်ချက် မှန်သမျှတွင် အနိမ့်ဆုံး အားဖြင့် ၎င်းတို့၏ သတင်းထောက် အလုပ်အား တရားဝင်ဖြစ်ကြောင်း ထောက်ပြသင့်ပြီး စွဲချက်များနှင့် နောက်ဆက်တွဲ အမှုစစ်ဆေးခြင်းနှင့် စီရင်ချက် ချမှတ်ခြင်းတို့သည် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်

ရန်ကုန်မြောက်ပိုင်းခရိုင် တရားရုံး၌ ယင်းသတင်းထောက်နှစ်ဦးအား အမှုစစ်ပြီးနောက် ၎င်းတို့အား ထောင်ဒဏ် ခန့်မှန်းချက် မှတ်ခြင်းအပေါ် ဒုတိယမြောက် သတင်းထုတ်ပြန်ချက် တစ်စောင်ဖြင့် “ထိုကဲ့သို့ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မိမိတို့ မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်

42 MNHRC 'သတင်းမီဒီယာသမားနှစ်ဦး ဖမ်းဆီးခံရခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်၏ သတင်းထုတ်ပြန်ချက်'၊ ၂၁ ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၇၊ <http://www.mnhrc.org.mm/%E1%80%9E%E1%80%90%E1%80%84%E1%80%BA%E1%80%B8%E1%80%99%E1%80%AE%E1%80%92%E1%80%AE%E1%80%9A%E1%80%AC%E1%80%9E%E1%80%99%E1%80%AC%E1%80%B8-2-14/>

43 MNHRC 'ရိုက်တာသတင်းထောက်ကိုဝလုံးနှင့် ကိုကျော်စိုးဦးတို့အား ပြစ်ဒဏ်ချခံရခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သတင်းထုတ်ပြန်ချက်'၊ ၄ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၈၊ <http://www.mnhrc.org.mm/%e1%80%9b%e1%80%ad%e1%80%af%e1%80%80%e1%80%ba%e1%80%90%e1%80%ac%e1%80%9e%e1%80%90%e1%80%84%e1%80%ba%e1%80%b8%e1%80%91%e1%80%b1%e1%80%ac%e1%80%80%e1%80%ba-%e1%80%80%e1%80%ad%e1%80%af%e1%80%9d%e1%80%9c/>

ဖော်ပြောဆိုခွင့်နှင့် မျှတသော တရားစီရင်ရေး အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးများကို ချိုးဖောက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း ထောက်ပြသင့်သည်။ စစ်တပ်၏ ဆိုးဝါးသော ချိုးဖောက်မှုများကို ထုတ်ဖော် ဖွင့်ချသည့် လူနှစ်ဦးအပေါ် နိုင်ငံရေးအရ ပစ်မှတ်ထားသည်မှာ ပေါ်လွင်ကြောင်းပိုမိုပြင်းထန်သည့် ကြေညာချက်ဖြင့် ထပ်မံဖြည့်စွက် ထုတ်ပြန်သင့်သည်။ သို့သော်လည်း ယင်း သတင်းထုတ်ပြန်ချက်သည် တရားမျှတမှု ဖော်ဆောင်ရာတွင် အလွန်အမင်း လွဲချော်နေခြင်း

အပေါ် ချည့်နဲ့စွာ ရေးသားထုတ်ပြန်ထားသော သတင်းထုတ်ပြန်ချက် တစ်စောင်မျှသာ ဖြစ်သည်။ ယင်းအမှုက MNHRC အတွင်း၌ ပိုမိုနက်ရှိုင်းသည့် ပြဿနာများ ရှိကြောင်း ထပ်ဟပ်နေစေပြီး အာဏာအရှိန်အဝါ ကြီးမားလှသည့် စစ်တပ်ကို ဦးကျိုးနေရဆဲ ဖြစ်ကြောင်း၊ နှင့် ကျော်စိုးဦးနှင့် ဝလုံးကဲ့သို့ လူများကို လူသိရှင်ကြား ကာကွယ်ပေးနိုင်မည့် နိုင်ငံရေး စိတ်ဆန္ဒ နှင့်/သို့မဟုတ် လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်း ကင်းမဲ့နေကြောင်း ဖော်ပြနေပါသည်။

လူငယ် ငြိမ်းချမ်းရေးလှုပ်ရှားမှု ဆန္ဒပြပွဲများ

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလ၌ လူငယ်ငြိမ်းချမ်းရေး လှုပ်ရှားမှုတွင် အဓိက ဆန္ဒပြပွဲ နှစ်ခု ပါဝင်ပြီး ကချင်ပြည်နယ် မြစ်ကြီးနားမြို့နှင့် ရန်ကုန်မြို့တို့တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့ကာ လူငယ်တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ ဒါဇင်နှင့်ချီ၍ တရားစွဲခံခဲ့ရသည်။ တန်ပြန် ဆန္ဒပြသမားများ၏ အကြမ်းဖက်မှုကို ရင်ဆိုင်ရခြင်းနှင့် ရဲများမှ ကာကွယ်လုပ်ဆောင်မှု တစ်စုံတစ်ရာ ရှိမနေခြင်း တို့ကြောင့် တချို့ တက်ကြွ လှုပ်ရှားသူများက MNHRC သို့ တိုင်ချက် ဖွင့်ခဲ့ကြသည်။ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြမှုကို နှောင့်ယှက်ရန် ကြိုးစားသည့် စစ်တပ် ထောက်ခံသူ လူမိုက်များအပေါ် အရေးယူစေလိုကြသည်။ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများသည် MNHRC နှင့် အကြိမ်ကြိမ် တွေ့ဆုံခဲ့ပြီး တန်ပြန်ဆန္ဒပြသမားများ ကျင့်သုံးသည့် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဗီဒီယိုမှတ်တမ်းများ အပါအဝင် သက်သေ အထောက်အထားများကို တင်ပြ ခဲ့ကြသည်။ အစောပိုင်း တွေ့ဆုံပွဲတစ်ခုတွင် ကော်မရှင် အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးက လူငယ်တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများအား အဘယ်ကြောင့် စစ်တပ်ကို ဆန့်ကျင် ဆန္ဒပြသနည်း ဟူသော မေးခွန်းအပါအဝင် စွပ်စွဲသည့်မေးခွန်းများ မေးမြန်းခဲ့သည်။ တွေ့ဆုံပွဲတချို့လုပ်ပြီးနောက် MNHRC က ၎င်း၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ စာမျက်နှာတွင် သတင်းထုတ်ပြန်ချက်တစ်စောင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ရာ တိုင်ကြားချက် လက်ခံရရှိပုံနှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးခဲ့ပုံတို့ကို ဖော်ပြထားသည်။ နောက်ဆုံးတွင် အခင်းဖြစ်ပွားပြီး ရှစ်လအကြာ၌ ရဲများက တန်ပြန်ဆန္ဒပြသမားများ အပေါ် အမှုဖွင့်ခဲ့သော်လည်း

ယခု အစီရင်ခံစာကို ပြုစုရေးသားချိန်အထိ ယင်းအမှုမှာ မပြီးပြတ်သေးပါ။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ တိုင်ကြားချက် တွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့သည့် HRD များကမူ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက်လုံး၌ MNHRC သည် ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရာ၌ ထိရောက်သော လုပ်ဆောင်မှုများ ဆောင်ရွက်နိုင်သူ ဖြစ်သည်ဟု မယူဆကြပေ။

အထက်ပါ အကြောင်းအရာများတွင် HRD များ တိုက်ခိုက်ခံရခြင်းနှင့် အရပ်ဘက် လူမှုအဝန်းအဝိုင်း ကျဉ်းမြောင်းကျုံ့ဝင်လာသည့် အဓိကဖြစ်ရပ်များကို ဖော်ပြထားပြီး MNHRC သည် မြန်မာစစ်တပ်အား လူသိရှင်ကြား ဝေဖန်ထောက်ပြခြင်း သို့မဟုတ် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအား ဆန့်ကျင်သည့် အရေးယူမှု လုပ်ဆောင်မည်မဟုတ်ကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။ ယခု အစီရင်ခံစာအတွက် အချက်အလက် ပေးခဲ့ကြသော အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် HRD များက MNHRC အား သတင်းထုတ်ပြန်ချက် ထုတ်ခြင်းထက်ပိုသောလုပ်ဆောင်မှုဆောင်ရွက်ရန် တိုက်တွန်းထားပါသည်။ MNHRC သည် ၎င်းတို့ ယုံကြည်အားကိုးနိုင်သည့် မဟာမိတ်တစ်ခုအဖြစ် ယူဆလာစေရန်မှာ လူ့အခွင့်အရေးဟောပြောပွဲများ နှင့် သတင်းထုတ်ပြန်ချက်များ ထုတ်ရုံမျှဖြင့် မလုံလောက်ဟု ခံစားကြရပါသည်။ ထိုအချက်မှာ ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ၏ စဉ်းစားတွေးခေါ်ပုံနှင့် နောက်ခံသမိုင်းကြောင်းတို့နှင့်လည်း သက်ဆိုင်နေပြီး ၎င်းတို့တွင် လူ့အခွင့်အရေး ကိစ္စရပ်နှင့်

ပတ်သက်၍ HRD တစ်ဦး၏ အခန်းကဏ္ဍ သို့မဟုတ် အခွင့်အရေးအခြေပြု အရပ်ဘက်လူထု အဖွဲ့အစည်းနှင့် ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက်များကို နားလည်မှု သို့မဟုတ် ကျွမ်းကျင်နိုင်နင်းမှု ချို့တဲ့နေသည်ကိုလည်း ဖော်ပြနေပါသည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် GANHRI က ချမှတ်ခဲ့သည့် မားရကစ်ချ်ကြေညာချက် (Marrakech Declaration) တွင် MNHRC အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ HRD များကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ အားပေးမြှင့်တင်ရေးနှင့် ကာကွယ်ပေးရေး လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ခိုင်မာသော ခြေလှမ်းများကို ချမှတ်ပေးထားပါသည်။⁴⁴ MNHRC သည် HRD များအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မှတ်တမ်းတင်ခြင်းနှင့် သုတေသန

လုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထုအတွက် ရေးသားဖော်ပြမှုများ လုပ်ဆောင်နိုင်ပြီး HRD များနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဝန်းအဝိုင်းအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိသည့် မူဝါဒနှင့် ဥပဒေများကို ရှင်းလင်းဖော်ပြခြင်းနှင့် ပြဿနာရှိနေသည့် ဥပဒေများ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း၊ HRD များအပေါ် လက်တုံ့ပြန်မှုများကို သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များထံ သတင်းပေးပို့ခြင်း၊ နိုင်ငံတကာ တာဝန်ယူမှု တာဝန်ခံမှု ယန္တရားများ အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံရသူများအတွက် တရားမျှတမှု ရရှိစေရေး လမ်းကြောင်းများကို အားပေးမြှင့်တင်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။ MNHRC အနေဖြင့် ဤခြေလှမ်းများကို လိုက်နာ လုပ်ဆောင်လိုလျှင် ကောင်းမွန်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

၆ နိဂုံး

လူ့အခွင့်အရေး အားပေးမြှင့်တင်ရေးနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး ဟူသော MNHRC ၏ လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် ထိခိုက်ဟန့်တားမှုများ ဖြစ်ပေါ်နေသော ဆက်စပ်မှုရှိသည့် ပြဿနာနှစ်ခု ရှိနေပြီး ယင်းမှာ - ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များတွင် သက်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုနှင့် ကျွမ်းကျင်မှု ချို့တဲ့နေခြင်းနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ၏ အဓိက အသက်သွေးကြော ဖြစ်သော ကော်မရှင်ဥပဒေတွင် ပြဿနာများ ရှိနေခြင်းဖြစ်ပြီး ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ရွေးချယ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်မှာ လွတ်လပ်မှု မရှိဘဲ စစ်တပ်၊

အစိုးရတို့နှင့် ဆက်နွှယ်နေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း အချက်အလက်များ စုစည်းလိုက်ပါက မြန်မာနိုင်ငံတွင် အာဏာအများဆုံး ရှိနေသည့် အဆောက်အအုံတစ်ခုဖြစ်သော စစ်တပ်ကိုသာ အာဏာများ ဆက်လက် ကိုင်ဆုပ်ထားရန်အတွက် ပံ့ပိုးပေးရာ ရောက်နေပါသည်။ ယင်း ရွေးချယ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်က ဖော်ပြနေသည်မှာ ကော်မရှင် အဖွဲ့ဝင်များသည် HRD များအမှန်တကယ်ရင်ဆိုင်နေရသည့် ခြိမ်းခြောက်မှုများကို နားလည်ကာ နိုင်ငံတွင်း လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ အဓိက ကျူးလွန်နေသူများကို လူသိရှင်ကြား ဝေဖန်ပြစ်တင်ရှုတ်ချမည့်

44 အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့များဆိုင်ရာ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ မဟာမိတ်အဖွဲ့၊ 'မားရကစ်ချ်ကြေညာစာတမ်း - အရပ်ဘက်လူမှုအဝန်း အဝိုင်း ကျယ်ပြန့်လာရေးနှင့် အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများအပေါ် အလေးထားပြီး လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများအား အားပေးမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး - နိုင်ငံအဆင့် လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ'၊ နိုင်ငံအဆင့် လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ နိုင်ငံတကာကွန်ဖရင့်၊ အောက်တိုဘာ ၂၀၁၈၊ https://nhri.ohchr.org/EN/ICC/InternationalConference/13IC/Background%20Information/Marrakech%20Declaration_EN_%2012102018%20-%20FINAL.pdf

လွတ်လပ်ပြီး လူ့အခွင့်အရေး အခြေခံသော စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုရှိသည့် ဝေဖန်ဆန်းစစ်တတ်သူ ပုဂ္ဂိုလ်များ မဟုတ်ကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကော်မရှင်ကို ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ လူပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးချင်းစီအားဖြင့်လည်း ကောင်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းများ တစ်ပြိုင်တည်း တွဲဖက်လုပ်ဆောင်ရန်အခရာကျပါသည်။ သို့မဟုတ် ပါက MNHRC သည် သတင်းထုတ်ပြန်ချက်များသာ ဆက်ထုတ်၍ လူ့အခွင့်အရေး ဟောပြောပွဲများသာ ဆက်လုပ်နေမည် ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရင်ဆိုင် နေရသည့် အဓိကကျသော အခြေခံ ပြဿနာများကို

ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ လွတ်လပ်ပြီး ဝေဖန်ဆန်းစစ်မှုရှိသော MNHRC က မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို နေ့ချင်းညချင်း ပပျောက်သွားအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်မည် မဟုတ် သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူ့အားလုံး၏ အခွင့်အရေးများအတွက် တိုက်ပွဲဝင်ရန် ၎င်းတို့၏ လွတ်လပ်မှုကို စတေးနေသည့် ရဲရင့်သော HRD များအတွက် အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် ပိုမိုအားကောင်း သော၊ အထူးလိုအပ်နေသော မဟာမိတ်တစ်ရပ် ဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။

မြန်မာအစိုးရသို့

- ၁။ ကော်မရှင်ဥပဒေအား အောက်ပါအတိုင်းပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် အဆိုပြုရန် -
 - က) MNHRC ကို ပဋိပက္ခနယ်မြေများမှ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ စုံစမ်းစစ်ဆေးခွင့် အာဏာ အတိအလင်းပေးပြီး လက်ရှိ ပဋိပက္ခနယ်မြေများနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနယ်မြေ များသို့ အတားအဆီးမရှိ သွားရောက်ခွင့်ပေးရန်၊
 - ခ) ရွေးချယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းမှုတွင် မှတ်ပုံတင်မထားသည့် NGO များမှ အရပ်ဘက် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်စေရေး တိုးချဲ့သွားရန်၊
 - ဂ) အလွှာစုံစနစ်ကို အာမခံနိုင်ရန်အတွက် ကွဲပြားခြားနားသော စံသတ်မှတ်ချက်များအတွက် ခွဲတမ်းစနစ်တစ်ခု ထူထောင်ရန် ဥပမာအားဖြင့် ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်နှင့် ဝန်ထမ်း အနည်းဆုံး သုံးပုံတစ်ပုံသည် အမျိုးသမီးများ၊ တိုင်းရင်းသားနှင့် ဘာသာရေးလူနည်းစု အသီးသီးတို့မှ လည်းကောင်း လူ့အခွင့်အရေး အတွေ့အကြုံရှိသော အရပ်ဘက် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းမှ လည်းကောင်း ပါဝင်လာရေး သတ်မှတ်ရန်၊
 - ဃ) ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ ထုတ်ပယ်ခြင်းအတွက် ၎င်းတို့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို ထမ်းဆောင် နိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ ဆုံးဖြတ်နိုင်မည့် ရှင်းလင်းသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်း စည်းမျဉ်းများနှင့် စံနှုန်းများ ရှိသည့် လွတ်လပ်သော ယန္တရားစနစ်တစ်ခု ထူထောင်ရန်၊
 - င) ရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရေး၊ ဥပဒေနည်းလမ်းတကျ လုပ်ဆောင်ရေး၊ ရွေးချယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့ဝင်များကို အများပြည်သူ သိရှိနိုင်ရန်အတွက် ကြေညာခြင်း စသည့် စည်းကမ်း ချမှတ်ခြင်းဖြင့် အာမခံရန်၊

- စ) ရွေးချယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့မှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်နှစ်ဦးကို သမ္မတက မရွေးချယ်ဘဲ လွှတ်တော်ကသာ ရွေးချယ်ရေးအပါအဝင် ရွေးချယ်ရေးဘုတ်အဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်းအပေါ် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း၏ ဩဇာသက်ရောက်မှုကို ဖယ်ရှားရန်၊
 - ဆ) MNHRC အဖွဲ့ဝင်လောင်းများ အမည်စာရင်း တင်သွင်းရေးအတွက် အရပ်ဘက်လူထု အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းခြင်းဖြင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ သတ်မှတ်ချမှတ်ရန်၊
 - ဇ) ဝန်ထမ်းရွေးချယ်ခန့်အပ်ရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းသည် အများပြည်သူသိနိုင်ပြီး ရာထူး နေရာများအတွက် လူသိရှင်ကြား ကြော်ငြာခြင်းဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရေး သေချာစွာ လုပ်ဆောင်ရန်၊
 - ဈ) ထောင်၊ အချုပ်၊ ထိန်းသိမ်းရေးစခန်းများနှင့် ချုပ်နှောင်ရာနေရာများကို မကြေညာဘဲ သွားရောက်နိုင်ရန် ကြိုတင်အကြောင်းကြားခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အသုံးအနှုန်းများ အားလုံး ဖယ်ရှားရန်၊
 - ည) အကယ်၍ အမှုတစ်ခုသည် တရားရုံးတစ်ခုခုရှေ့ ရောက်နေသည်ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် တရားရုံး တစ်ခုခုက “အပြီးပြတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ချ” ခဲ့သည်ဖြစ်စေ MNHRC အနေဖြင့် ယင်းအမှုကို စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု လုပ်ဆောင်ခွင့်ပေးရန်၊
 - တ) သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများ၏ တုံ့ပြန်ချက်သည် ကျေနပ်ဖွယ်မရှိပါက သို့မဟုတ် တုံ့ပြန်မှု လုံးဝမရှိပါက MNHRC အနေဖြင့် ခိုင်မာသော အရေးယူဆောင်ရွက်မှု လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် အာဏာပေးအပ်ရန်၊
 - ထ) MNHRC အတွက် ဘဏ္ဍာငွေ လျာထားခြင်းကို လွှတ်တော်တွင် မဲခွဲဆုံးဖြတ်ပြီး သဘောတူညီမှု ရယူရန်၊
 - ဒ) ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်) သည် ပွင့်လင်းမြင်သာ၍ အများပြည်သူသိရှိနိုင်ရေး အာမခံရန်နှင့် တစ်နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းထဲတွင် MNHRC အတွက် ခေါင်းစဉ်တစ်ခု ထည့်သွင်းရန်၊ နှင့်
 - ခ) MNHRC ၏ အစီရင်ခံစာများနှင့် တွေ့ရှိချက်များကို ပုံမှန်၊ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် စနစ်တကျ ထုတ်ဝေရေး အာမခံရန်၊
- ၂။ MNHRC ၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းမှ ရှောင်ရှားပြီး ကော်မရှင်၏ အကြံပြုတိုက် တွန်းချက်များကို လေးစားလိုက်နာ၍ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးမည့် နိုင်ငံရေးစိတ်ဆန္ဒ ပြသရန်၊ နှင့်
- ၃။ စစ်တပ်ကို အရပ်ဘက်ထိန်းချုပ်မှုအောက် ထားရန်၊ ပြစ်ဒဏ်ကင်းလွတ်နေမှုကို အဆုံးသတ်ရန် နှင့် MNHRC အနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရာတွင် လွတ်လပ်ပြီး ဘက်လိုက်မှုမရှိဘဲ ၎င်း၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို အလေးထားလုပ်ဆောင်သော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ကိုက်ညီ သည့် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ဖြစ်လာစေရန်အတွက် ၂၀၁၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန်။

လွှတ်တော်သို့

- ၁။ MNHRC ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း၊ နှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာနှင့် ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း လွှတ်တော်အစည်းအဝေးများတွင် အဓိပ္ပာယ်ရှိသော ပုံမှန် အချေအတင်ဆွေးနွေးမှု လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် အရေးပေါ် နှင့်/သို့မဟုတ် ဆွေးနွေးရန် လိုအပ်သည့် ကိစ္စရပ်များ ရှိလာပါက လိုအပ်သလို ဆွေးနွေးသွားရန်၊

- ၂။ ကော်မရှင်ဥပဒေ ပြင်ဆင်ခြင်းအပါအဝင် MNHRC နှင့်ပတ်သက်သော အများပြည်သူကြားနာပွဲများ ကျင်းပလုပ်ဆောင်ရန်၊ နှင့်
- ၃။ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ကော်မရှင်ဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးအတွက် အဆိုတင်သွင်းရန်။

မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်သို့

- ၁။ ကော်မရှင်ဥပဒေကို ပါရီအခြေခံမူများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိစေရေး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လွတ်လွတ်လပ်လပ် နှင့် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ⁴⁵ ဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရန်၊
- ၂။ ကော်မရှင်ဥပဒေကို ပါရီအခြေခံမူများနှင့်အညီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်ရေးအတွက် အစိုးရနှင့် လွှတ်တော် ကို အားပေးရာတွင် ပိုမိုတက်ကြွစွာ ရှေ့ဆောင်လမ်းပြရန်၊
- ၃။ နိုင်ငံတကာကွန်ဗင်းရှင်းများ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံက လက်မှတ်ထိုးရသေးသော အဓိကကျသည့် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး သဘောတူစာချုပ်များကို လက်မှတ်ထိုးရေးနှင့် အတည်ပြုရေးအတွက် လွှတ်တော်အား တက်ကြွစွာ အားပေးရန်နှင့် နိုင်ငံတကာယန္တရားများ၊ သဘောတူစာချုပ်အဖွဲ့အစည်း များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်၊
- ၄။ GANNHRI-SCA ကပေးသော အကြံပြု တိုက်တွန်းချက်များကို ပြန်လည် သုံးသပ်ရန်နှင့် အကောင် အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန်၊
- ၅။ MNHRC ၏ လုပ်ငန်းများတွင် NHRI များနှင့် သက်ဆိုင်သည့် နိုင်ငံတကာ သဘောတူချက်များ ဥပမာအားဖြင့် ပါရီအခြေခံမူများ၊ မယ်ရီဒါကြေညာစာတမ်း၊ မားရကစ်ချ်ကြေညာစာတမ်း၊ ဘဲလ်ဂရိတ် အခြေခံမူများ⁴⁶ စသည်တို့အား လေးစားလိုက်နာစောင့်ထိန်းရေး သေချာစွာ လုပ်ဆောင်ရန်၊
- ၆။ ကော်မရှင်သို့ တိုင်ကြားချက်များ ရောက်လာသည်ကို စောင့်နေခြင်းထက် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု သတင်းအချက်အလက်များ ရှာဖွေခြင်းနှင့် အရေးယူဆောင်ရွက်ခြင်း လုပ်ဆောင်မှုများကို စတင် ဆောင်ရွက်ရန်၊
- ၇။ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း၊ လွှတ်တော်၊ မြန်မာစစ်တပ်နှင့် ဥပဒေထိန်းသိမ်းရေးဌာနခွဲတို့အကြား သတင်းအချက် အလက်မျှဝေပေးရာတွင် တိုင်ကြားသူများနှင့် သက်ဆိုင်ရာသက်သေများမှ လက်တုံ့ပြန်မှု မခံရစေရေး ကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် ပုဂ္ဂိုလ်ရေး အချက်အလက်များကို ထိန်းသိမ်းထားရေးနှင့် လျှို့ဝှက်ထားရေး အာမခံရန်၊
- ၈။ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများနှင့် အကြံပြု တိုက်တွန်းချက်များကို သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့ အစည်းများ အထူးသဖြင့် အစိုးရဝန်ကြီးဌာနများမှ လေးစားလိုက်နာပြီး အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရေး သေချာစေရန် ပြည်သူ့လူထုဖိအားဖြင့် တွဲဖက်လုပ်ဆောင်ရန်၊
- ၉။ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံရသော နှစ်နာသူများအား ရေရှည်ဖြစ်သော စနစ်တကျ အထောက်အကူ ပေးရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များကို ပံ့ပိုးကူညီပေးရန်၊
- ၁၀။ တိုင်ကြားမှုများ လက်ခံခြင်းနှင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ ဆောင်ရွက်ခြင်းအပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးကာ ကွယ်စောင့်ရှောက်မှု ရှုထောင့်အချို့ကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အရပ်ဘက်လူမှုအသိုင်း အဝိုင်းများထံမှ အထောက်အပံ့ရယူရန်၊
- ၁၁။ MNHRC ၏ လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးနှင့် အားပေးမြှင့်တင်ရေး လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ နှင့်ပတ်သက်၍ ဘေးဖယ်ကျဉ်ခံရသော၊ ထိရှလွယ်သော တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုနှင့် ဘာသာရေး

45 GANNHRI-SCA၊ အပိုဒ် ၂.၃။

46 မယ်ရီဒါကြေညာစာတမ်းတွင် ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးရေး ရည်မှန်းချက်များ (Sustainable Development Goals) အကောင်အထည် ဖော်ရာ၌ NHRI များ၏ အခန်းကဏ္ဍကို ဖော်ပြထားပြီး ဘဲလ်ဂရိတ်အခြေခံမူများက NHRI များနှင့် ဥပဒေပြု အဖွဲ့အစည်းများ မည်သို့ လက်တွဲလုပ်ကိုင်သင့်ပုံကို ဖော်ပြထားသည်။

လူနည်းစု အသိုင်းအဝိုင်းများအား ပညာပေးနိုင်ရန် ကျေးလက်ဒေသများတွင် အရင်းအမြစ် လုံလုံ လောက်လောက်ဖြင့် ရုံးခွဲများ ပိုမိုဖွင့်လှစ်ရန်၊

- ၁၂။ ထုတ်ဝေသည့် စာရွက်စာတမ်း အားလုံးကို မြန်မာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားများဖြင့် တတ်နိုင်သမျှ ဘာသာပြန်ပြီး သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ရွာလူထုများထံသို့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြန့်ချိရေး အာမခံရန်၊ နှင့်
- ၁၃။ အဖွဲ့ဝင်သော အရပ်ဘက် လူထုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် မြေပြင်ရှိ လူထုအခြေပြု အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း များထံ သွားရောက်တွေ့ဆုံခြင်း လှုပ်ရှားမှုများဖြင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများ ပိုမိုလုပ်ဆောင်ရန်။

နိုင်ငံတကာ အလှူရှင်အသိုင်းအဝိုင်းသို့

- ၁။ အရပ်ဘက် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းတိုင်ပင်၍ ကော်မရှင်ဥပဒေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးအတွက် လွှတ်တော်နှင့် အစိုးရအား တိုက်တွန်းအားပေးရန်၊
- ၂။ ကူညီထောက်ပံ့မှုနှင့် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အကူပေးရာတွင် MNHRC အနေဖြင့် မြန်မာစစ်တပ်၏ ချိုးဖောက်မှုများကို ကာကွယ်ပေးသည့် ဖြစ်နိုင်ခြေများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်၊ နှင့်
- ၃။ MNHRC သည် NHRI များနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခြား ကြေညာစာတမ်းများနှင့် အခြေခံမူများဖြစ်သော ဘဲလ်ဂရိတ်အခြေခံမူများ၊ မယ်ရီဒါကြေညာစာတမ်း၊ အီဒင်ဘာရ်ကြေညာစာတမ်း စသည်တို့ အပါအဝင် ပါရီအခြေခံမူများနှင့်အညီ အပြည့်အဝ ထိရောက်မှုရှိလာစေရေး သေချာစေရန် လုပ်ဆောင် နေသော အရပ်ဘက်လူမှုအသိုင်းအဝိုင်း၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများနှင့် အားထုတ်မှုများကို ပံ့ပိုးကူညီပေးရန်။

ထပ်မံသိရှိလိုပါက ဆက်သွယ်ရန်

Progressive Voice

 www.progressivevoicemyanmar.org

 info@progressive-voice.org